

Janko Mlakar:

Spomini in opomini

VI.

Za potovanje je treba časa, zdravja, veselja in denarja. Ko sem še po klopek hlače trgal, mi je zadnjega precej primanjkovalo. Vendar sem bil glede tega v gimnaziji na boljšem kakor v bogoslovju. Ko sem v sedmi in osmi »instruiral«, sem si med letom vedno toliko prihranil, da sem o počitnicah lahko šel nekoliko po svetu. Ogledal sem si med drugim Dunaj, Linz, Prago in Brno. V osmi mi je še toliko ostalo, da sem po prvem letu bogoslovja opravil daljšo turo v inozemske gore. S tovarišem Žemljo sva prišla noter na Bavarsko; držala pa sva se večinoma dolin in prelazov.¹

Ko sem bil za kaplana v Postojni, bi si bil lahko privoščil kaj več, pa mi je manjkalo časa. Dekan mi je poleti, ko ni bilo šole, namreč dovolil samo en teden dopusta, od nedelje do sobote. Pa sem bil vesel, da sem ga dobil vsaj toliko.

Kam naj jo mahnem, nisem dosti premišljeval: Vel. Klek mi je rojil po glavi, odkar sem ga prvokrat videl s Triglava. Pa sem imel smolo z vremenom, ki je bilo v poletju leta 1898 sploh jako nezanesljivo. Prezebal sem v takrat še jako tesni koči na Adlersruhe dan in noč; potem pa me je vodnik gnal nazaj v Kals. Med potjo me je tolažil, češ da je neki gospod desetkrat poskusil priti na Vel. Klek, pa ga niti videl ni.

Ker so bile Ture vse zabasane, sem se obrnil v Dolomite. Šel sem na Toblinger Riedel ter si ogledal Zinne izpred koč. Moram pa priznati, da me niso prav nič mikale; saj nimajo niti treh tisočev, ledenika pa še toliko ne, kolikor ga ima Triglav. Mimo Lago Misurina sem se spustil v Cortino, od tod pa skozi dolino Ampezzo v Toblach. Seveda bi si bil jako rad privoščil kakšno Tofano (3263 m) ali tudi Mte Cristalo (3231 m), ki ima celo ledenik; pa ni bilo časa. Če sem hotel biti v soboto v Postojni, sem moral hiteti.²

¹ »Dvakrat čez Ture«, Pl. Vestnik, l. 1897.

² »Črtice s potovanja hudomušnega Janka«, Pl. Vestnik 1898 in 1899.

S turo nisem bil nič kaj zadovoljen. Hodil sem sicer veliko, pa zopet le po dolinah in čez sedla.

Naslednje leto sem pa dobil za nedeljo namestnika in sem imel tako skoraj dva tedna prosto. Udaril sem jo zopet v Ture. To pot sem pa prišel v najlepšem vremenu na Vel. Klek, sestopil sem potem čez Riffltor v Kaprun, nato sem jo mahnil po železnici v Krimml in po »bližnjici« čez Gerlos v Jenbach. Tam sem zopet sedel na vlak ter se peljal v Landeck. Tako sem se vedno bolj bližal Ortlerju (3905 m), najvišjemu vrhu Vzhodnih Alp. Tista enajst ur dolga pešpot iz Prutza v Mals po trdi cesti mi je še danes v »dobrem« spominu. Pa še težko sem nosil. Imel sem namreč v nahrbtniku poleg drugih stvari tudi vso duhovsko uniformo. Zato ni bilo čudno, da sem bil zvečer nekoliko truden.

Po večerji sem moral še brevir moliti. Ker sem pa zadnje dni bolj malo spal, sem se bal, da bi pri tem delu ne bil zadremal. Zato sem nalil vode v umivalnik ter vtaknil vanj noge. Ko sem se zbudil, je ležala knjiga poleg stola. Dobro, da mi ni padla v vodo. S strahom pogledam, če je že ura polnoči. Hvala Bogu, bila je šele enajst. Tako sem vendar še lahko svoji dolžnosti zadostil. Ker nisem več zaupal vodi, sem vzel svečo v roko ter molil hodé — »ambulando«.

Naslednjo noč sem prenočil v Payerjevi koči, drugo jutro pa občudoval solnčni vzhod na Ortlerju. Nato sem se obrnil čez Sulden proti domu, to pot prav zadovoljen, da sem ves načrt tako lepo izpeljal; nahrbtnik sem si napolnil s hvaležno snovjo za »Pl. Vestnik«.³

Leta 1900 sem prišel v Ljubljano za kateheta. Takoj ko sem končal šolo, sem se odpeljal v Sterzing na Tirolsko. Po prevoženi noči sem zjutraj navsezgodaj maševal pri kapucinih (bila je nedelja), nato sem jo ubral skozi Ridnauntal v Stubajske Alpe. Zvečer sem bil že na Becherju (3173 m). V petek zjutraj sem pa s Königspitze (3854 m) z veseljem gledal nazaj na vso pot, ki sem jo prehodil v petih dneh: Becher-Zuckerhütl (3500 m)-Ramoljoch (3182 m)-Eisseespitze (3246 m)-Weisskugel (3741 m). Prehodil sem po najkrajšem potu kar tri gorske skupine: Stubajske, Ötztalske in Ortlerske Alpe. Naužil sem se do dobrega ledenikov, obraz ožgal tako, da sem se ves teden levil, ter nabral snovi za dva »Vestnikova« letnika.⁴

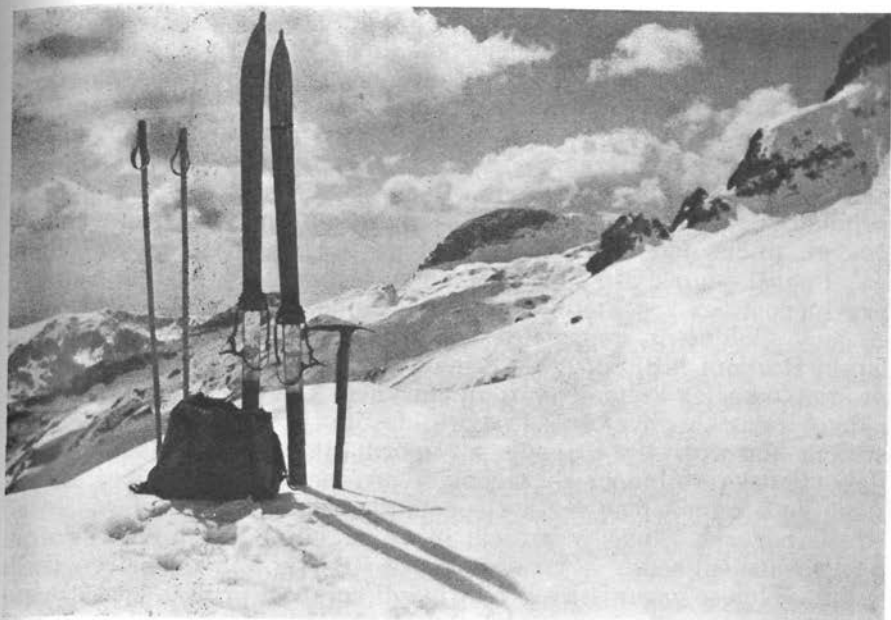
S svojimi članki in predavanji sem opozoril planinsko javnost nase in tako so me v marcu 1902 izvolili v odbor Osrednjega društva SPD.

Odborniki so bili v tistih časih večinoma iz rodu »navadnega planincea« (homo alpinus vulgaris). Toda, tu sem rabil »strokovno-znanstveni« izraz, ki ga nekateri morebiti še ne poznajo. O tej strokovni razpredelbi planincev bom razpravljal v posebnem članku; zato kar na hitro končam to poglavje.

(Dalje prih.)

³ »Iz mojega nahrbtnika«, Pl. Vestnik 1900 in 1901.

⁴ »S cepinom in vrvjo«, ibidem, 1902 in 1905.

Kaninova pobočja

Foto Stanko Lupinc

Stanko Lupinc:

Kanin v pomladnem snegu

»Ej uhnejm, ej uhnejm...«, je enakomerno zvenela melodija in smučke so v taktu udarjale po strmem, suhem plazju, ki se je sprožil še v trdi zimi. Kepast je bil sneg, v vse oblike zgneten v prvotnem silnem valu. Solnce je bilo »nago« in je spreminjalo sneg v tisočero biserov, ukradenih in raztresenih iz kraljestva Zlatoroga. Kot silna pregrada štrlita Škednja na levi, z desne pa ju pokroviteljsko motri Rombon.

Zašli smo bili za dobre štiri ure, zato smo vztrajno ponavljali pesem brodarjev na Volgi, da skrajšamo čas sebi in dilcam. V vijugasti obliki, brez konca je ležal plaz pred nami. »Kaj pa, če nas prehiti noč?« Strah pred nečim negotovim v tem višinskem snegu nam je legel v duše, da se nam je zdela pot tem težja. Pa je zavriskal Lade; bolj burno nam je zaplala kri po utrujenih žilah in smučke so predrznejše rile po snegu naprej.

Čez Prestreljenikovo sedlo je veter podil težko, svinčeno meglo in nam je zakril vsa južna Kaninova pobočja. Vse one široke planjave so se potopile v tej kopreni in z njimi vred tudi naša koč. Skušali smo doklicati Tržačane, ki so taborili v njej, a se je glas vračal brez odgovora. Nejevoljni smo pognali smučke na severno stran pogorja. Pot je bila težka, ali pa so se dilce hotele maščevati; kajti cepali

smo in pika se je vrstila za piko. Snega je bilo tudi sto vrst. Zmrzel je bil, valovit in zbit od burje, pokvarjen v senčnih legah, samo dobrega ni bilo nikjer. Za smučanje na severni strani smo došli odločno prezgodaj. Šele pozno pomladi, ko se vrše tudi znane kaninske tekme v navzdoljenju, se ta sneg ukroti, da postane vrhnja plast precej enakomerna. — Nekje v Černjalcu se je zrušil plaz, grmelo je v dolino, da nas je streslo po vsem životu. Pa smo le pripikali pod Belo Peč¹ do kočice »Gilberti«; Jela je zagospodarila v novem, tihem domu. Kaninov hrbet ga objame in ščiti proti jugu.

Ponoči je zasijala luna, razpodila je megle in razlila čudovito pravljíčnost čez ves Kaninov masiv. Razgibala se je gora, pogreznila se je v globine in v spomine, se vznemirila in zaživela. — Tiho-tapski Rezijani hitijo drug za drugim preko ledenika. Svarilen žvižg pretrga ozračje. Potuhnejo se in huščnejo s tovari vred v globoke ledene razpoke; hvaležni so gori, da jih je sprejela in ščitila v svojem naročju. — Pripodi se uporni Pesamosca, sloviti junak Rakovljanske doline in se zamisli v prošle, divje čase; gora zaživi, strne se ž njim v eno ter mu šepeta skrivnosti njega dni. — Še se strese pogorje, zabuči v ozračju in vojna vihra hiti preko Kanina. Na Prevalskem sedlu še vedno grozeče štrlijo v nebo stebri vojaških barak, veter se zaganja krog njih in zdi se, da ti prinaša ono strašno otožno popevko »E siamo andati sul Monte Canino, nel ciel sereno ci tocca riposar«. (»Pa smo šli na goro Kanin, v jasnem nebu dobimo počitek.«) — Strese se zopet gora, se umiri in samo lahen vetrič jadra skozi ozračje.

¹ Dr. Tuma, »Imenoslovje« navaja (str. 15) »Bela Peit« — Peč — 2149 m, s kočico, prej imenovano »Ricovery del Canin«. — Uredn.

Prevalsko sedlo z Belo Pečjo

Foto Stanko Lupinc

Drugi dan nebeško zlato jutro! Solnce se nam je prismehljalo v sobo, jo napolnilo ter nas zvalo v mrzlo jutro. Smučke so zvenele ob zmrzlem snegu, pa se le vzpenjale navzgor, višje in višje. Žarki so nas božali in vabili na južno stran Kanina. Mali Škedenj nam je zapiral razgled. Pognali smo se preko njega in pred nami se razprostrela, ko na dlani, vsa Kaninova visoka planota v snegu. Solnce jo je oblikovalo in ustvarjalo rajsko pokrajino. Kakor za okrasek so bili po modrem nebu raztreseni beli oblaki.

Oj, razlike med poletjem in zimo! V vročih dneh: pusta, dolgotrajna gorska planota, brez izrazitih skupin, ki bi silile v nebo ter ji tako ustvarjale bolj visokogorsko lice. Rezijska pripovedka trdi celo, da se ondaj vabijo duše pogubljenih; skozi Prestreljenikovo okno pa se reži hudič in naslaja svojo zlobo ob njihovih mukah. Tako si pravijo ob zimskih večerih v Rezi. Vendar sega ta pripovedka v dobo, ko ondaj še niso poznali smučk in tudi ne pomladi v snegu in solncu visoko v gorah; sicer bi ne bila nastala.

V pomladi je tod samo solnce in sneg, veselje in mladost! Smučke te lagodno nesejo po mehke pomladanskem snegu. Za tabo vsa veriga očkav v ledu in snegu, in še in še so nanizani drug za drugim, tja do Triglava. V dolini pod tabo modra Soča, edinstvena reka! Srce nehote prisluhne življenju ob njej, ki se nam zdi tako megleno daleč. S pogledom pa dosežeš še ljubke morske vale, ki pljuskajo ob Nabrežinske bregove, polne oljk, smokev in trt. Tu pa sam sneg. Majhna si deželica naša, pa zato po božje lepa in ne da se, da bi te dostojno opisal!

Smučki so ubogljivo drčale, se udirale za spoznanje in v hudih strminah usipale sneg v dolino. Nad Plužnami so zastale in sprejele so nas jase cvetočega teloha. Po bovški poti se je bližala gruča fantov in deklet. Polglasno je pela: »Ko so fantje proti vasi šli«...

Uroš Župančič:

Na Mojstrovko — v snežnem žlebu

Mojstrovka (2369 m), žleb v vzhodni steni, 15. III. 1936.

Prebudil sem se sredi spečih ljudi — »vstani in pojdi!« Neslišno sem zapustil kočo. Hotel sem jutranje solnce prehiteti in ga doseči šele kje zgoraj v žlebu. Smučki sem zadel na rame in v dolgih serpentinah tolkel z okovankami v zmrzli sneg. Naglo sem pridobival na višini. Vrhovi gora so še dremali, po dolinah je bil somrak. Prav v takem jutru se čutim srečnega: sam na snežni strmini, vse naokoli pokojni mir — mir v meni...

Gori proti Rupam sem jo usmeril. Strmina je bila zasnežena, da ni bilo videti borovcev, med katerimi pelje poleti pot z Vršiča preko Rup na Sleme in dalje v Planico. Preden se pot na Rupah prevah, sem krenil k vzhodnemu grebenu Mojstrovke.

Mojstrovka mi je veljala kot nedosežena kraljica zime. Pred tremi tedni, ko sem se solnčil na Jalovcu, sem prišel do zavesti, da je člo-

veku nemogoče se pomeriti z zasneženo severno steno Mojstrovke. Iskal sem torej drugega prehoda. Ob vzhodnem grebenu pelje tik levo ob njem navzgor Nad Šitom žleb, ki poleti ni prehoden radi prevesnih skokov. Sedaj pa, ko je v gorah na debelo snega, je žleb zasnežen in skoki pridejo v enakomerno, dasi občutno strmino.

Na izteku žleba v plaz sem smučil zasadil v sneg. Pričel sem se ob cepinu dvigati navzgor. Tesno sem se oklenil tega zvestega tovariša. Resno delo sem opravljal, ko sem vihtel cepin v strmino pred seboj, ga zasadil, se ob njem potegnil za dva koraka višje. To se je ponavljalo, ponavljalo... Močno bije srce v takem delu: borba je zaželenja! Za nič drugega ni v takih slučajih prostora v glavi, nego za premišljeno delo, za bistro presojo položaja, za pravilno kombinacijo stopov in oprijemov. »Kam vsekam?« »Kje prestopim?« »S katero nogo?« Kombinirati je treba znati sebe, svoje gibe s položajem in z naravo. Burno, a preudarno hite misli in odločitve skozi možgane. Uživa borbeni alpinist v takih položajih. Saj prav zato hodimo na gore, da spoznamo svoje sile in sposobnosti, da do dobrega spoznamo svoj lastni jaz. Alpinizem je resna šola za spoznavanje samega sebe; prav v svetu skal in snega najde človek toliko prilike, da doseže to spoznanje!

Alpinista pa, ki si z delom ubija telo in dušo, ni za med nas. — Volja dela iz slabiča močnega človeka; treba pa je volji temeljite šole in prilike za izpopolnitev; prav tu sredi ledu, kjer slabič nima izhoda, se krepí volja.

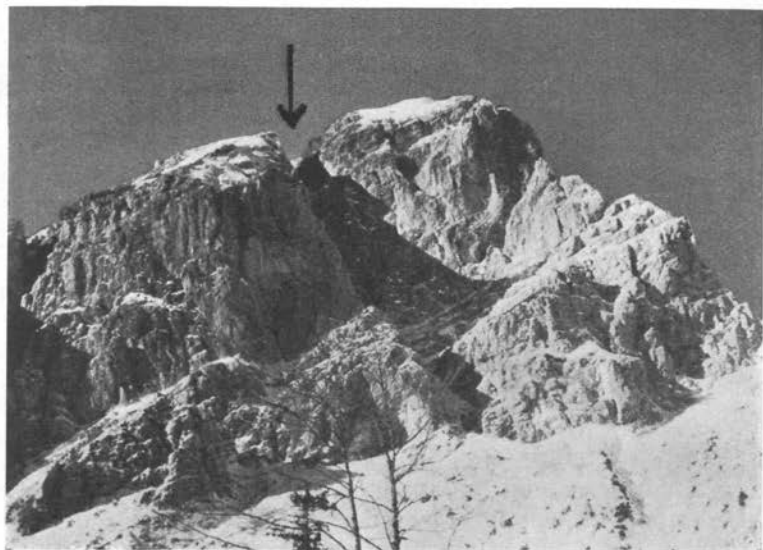
Za seboj sem puščal stopinje v strmini. Pod vrhovi žleba je sijalo solnce prav na zeleno-modri sneg, prek njega gre pot k cilju. Sam sem bil, mlad sem še, treba je misliti na življenje; morda bi se umaknil nevarnosti, če bi bilo mogoče; a ni izhoda. »Nazaj?« »To pa ne!« Snega, v katerega sem zbijal stopnje, je zmanjkalo, noga je nalletela na led pod drobno plastjo snega. Kako prav je, da narava pravočasno opozori na previdnost!

Odpočil sem se, znojilo se mi je čelo, gledal sem v gladek led, kje bi laglje prišel preko. Zajel sem sapo in pogum, visoko zavihtel cepin, udaril sem. Brizgnilo je mrzlo in ledeno v obraz — zaigralo mi je srce, stopnja je bila zasekana, še votlinico za roko sem usekal in se dvignil. Jeklo je sekalo dalje in mi utiralo pot, stop za stopom, prijem za prijemom vedno višje k zgornjemu robu zelenega ledu. V obraz so mi škropile ledene luske, roka s cepinom je bila rdeča, segreta, žile nabrekle, na sencih sem jasno čutil, kako mi bije žila — užival sem in se smejal, pozabil na nevarnost.

Toda dalje! Vrh žleba je bil zaprt z visoko, prevesno opastjo. Z veseljem sem se lotil dela; vera, da sem premagal led, mi je dala upanje, da uspem i v opasti. Tesno pod njo sem se prihulil, se sklonil in že sem s cepinom odsekal velik del prevese; poslal sem jo preko ledu navzdol. Zmrzla je bila in lažje sem jo obdeloval ko spodnji led. Ko sem jo toliko obdelal, da je bila skoraj navpična, sem zasekal prvo stopnjo, zasadil cepin in se tesno ob strmini dvignil navzgor; šlo je, a sredi opasti sem začutil utrujenost. Treba je bilo si počiti; prilepil sem se še tesneje, sprostil kolikor mogoče ude. Pogledal sem

navzdol in presodil opasnost, če mi moči odpovedo. Vendar sem ugotovil, kako bi se pri padcu rešil. Zaupanje vase je ono, kar alpinista v še tako kritičnih trenutkih in položajih ne spravi z ravnotežja. Nikoli se ne sme prepuščati malodušnosti.

Še malo zamahov, še nekaj dvigov in že je roka globoko nad opastjo izsledila oprijem; dvignil sem se, bil sem na vrhu. Uspeh, užitek po resnem delu! Nikoli še nisem preziral planinca, ki uživa na markiranih potih, nikoli nisem alpinista cenil zato, ker je v borbi za lastno življenje premagal to in to. Vsi so mi enaki — z vsemi sem vesel, če so dobili tu sredi gorskih sivih skalnih ali

Nad Šitom Glava v vzhodni steni Mojstrovke (2078 m)

▼ Zleb — moj pristop, desno kota 2078 m in vzhodni greben Mojstrovke

snežno belih velikanov ono, česar so tu iskali: srečo, mir in zadovoljstvo.

Ni zmaga napisana in dosežena z vrhom, na poti k vrhu človek doživlja zmage. Resnica je, da pravi alpinist nikoli ne stremlje po vrhu; morda na poti najde pravih doživetij, celo da jih na doseženem vrhu ne najde več. Rekorderstvo je, če se planinec baha s tem ali onim vrhom, mi pa nismo rekorderji!

Preko vrha Mojstrovke sem šel še dalje tja preko Velike Mojstrovke prav do Travnikove grape. Preko ogromnih snežnih streh sem se sprehajal, užival v solncu, v mislih in dejanjih. Velik praznik je bil za mene ta dan, sam sem si ga naredil. Užitek sem si delal sam, doli pod menoj pa se je ob veliki skakalnici gnetlo toliko ubogih ljudi, ki so tako slabi, da si morajo najeti pomočnike, ki jim delajo veselje in priliko za uživanje. O narava, kaj počenja s teboj!

Planica je ležala pod nogami — velik dan je bil — mnogo ljudi je občudovalo mogočni Jalovec. Občudovali so ga nekateri s strahom,

oni, ki ne čutijo sile in volje po borbi; z grozo so ga gledali — zakaj, saj je ta kristal naših gora tako dober, rad sprejema goste — prav v zimskem času so mu redki obiski dobrodošli. Tudi midva sva se gledala iz oči v oči — blizu sva si bila, bil bi ta lepi dan rad pri Tebi gost, no, pa saj sem te to leto že obiskal — prijatelja sva si!

Boris Režek:

Severovzhodni raz Kalške gore

(Pozabljeno plezanje.)

V Koncu sva si dala opraviti pomladi. Zgodaj je še bilo. Smučanja sva se že naveličala; solnce nama je na Korošici izpilo zadnje moči. Zima 1931. l. za naju itak ni bila kaj prida. Modec si je zlomil roko, a meni je šel v trske že tretji par smuči.

Potajila sva vrvi in železje v oprtnikih, ko sva se o Binkoštih znašla med bistriskimi romarji; pa so naju menda pogodili — vse se naju je ogibalo. Še v temi sva se 24. maja odpravila iz Bistrice proti Žagani peči. Že nekaj let so nama bili v očeh previsi v severovzhodnem razu Kalške gore, a prilike nisva našla, da bi mogla pogledati vanje. Čakaje vremena, sva leto prej pretičala dolge dneve v oktobrski megli, a te bi imela tudi v Ljubljani dovolj. To pot je obetalo biti lepše. Zarja je rdela po vrhovih, ko sva za Žagano pečjo vstopila v grapo. Po skrepenelih ostankih plazov in gladki strmini sva bila v dobri uri v Sedlu. Obstala sva nad gozdom in ogledovala za smerjo. Orjaški steber se pne iz Sedla v dvestometrsko višino, kjer se zoži v rez, katere severozahodni bok strmo prepada v zajedo Sedla. Pečina je brez znatnejših začlemb. Temne lise se prepregajo med oblimi skladi. Tu pa tam je še ležala krpa snega, a po večjem se je bil že davno uletel.

Izbrala sva vstop na desnem robu preves. Ovirali so naju cepini, ki so na plezariji itak samo v napotje; toda z vrha smučati po samih podplatih bi bilo le tvegano. Modec, ki je moral prizanašati roki, je vzel vso prtljago nase. Vstopila sva ob 8. uri v poševni poklini, kakih 30 m od najnižjega odrasleka v severozahodnem boku. Za dva raztežaja je šlo po skrotju in drnasti polici v malo lopico, kjer sva se ovekovečila z možicem in priliko porabila za počitek. Imela sva pred seboj, kakor sva videla že spodaj, dve možnosti. Na levo bi se dalo izlahka za rob, le smer bi bila malce prisiljena, ker bi morala večkrat prečiti pod ogromnimi žmulami, ki pač — vsaj dandanes — ne puste plezalca čezse. Na desni zapira polico s travo porasel skok, krušljiv, da se mi je vse drobilo pod prijemi. Nad njim ni bilo dosti bolje, ker stena povrh še gine v previsu nad sneg. Zabijal sem vso dolžino vrvi do grede, ki gre visoko iz severozahodnega v južni bok razu in se konča v polički pod veliko žmulo.

Nadaljnjo smer kaže zajeda, ki z višino kakih 50 m meji žmulaste previse na bok stebra. Lepo je vztromljena in pečina je taka, da ji ni zaupati. Moral sem paziti, da ni bilo nikdar proste preveč vrvi, ker so

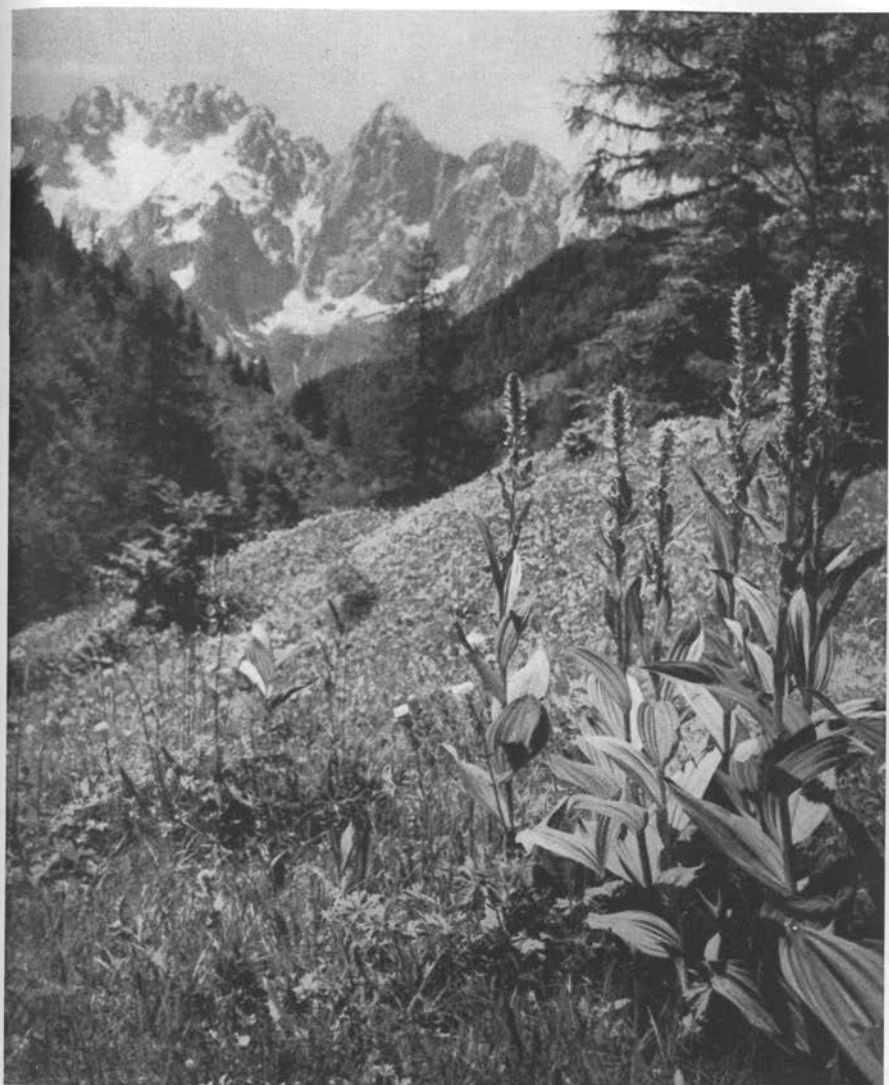

Foto Janko Skerlep

Martuljkova skupina z Vožce

me parkrat izdali varljivi stopi in je Modec vselej dobil kak obrok na glavo. Više je bilo že bolje. Po dveh raztežajih, ko sem se prav težavno izmazal iz zajede, sva dosegla razdrto polico pod previsom, ki sem ga že spodaj precej nezaupno ogledoval. Polica prehaja na raz, ki je tu zgolj še navpičen. Pogledal sem za rob. Gladke žmule se nizajo druga nad drugo, tako da ni videti stene. Brez glasu je zibnil odkrnjeni kamen v globino. Na polici sva čakala. Previs je bil izdal svojo slabost koj, ko sva si ga ogledala.

Globoko pod nama so hodili turisti na Sedlo. Kamenje, ki se je prožilo med plezanjem, jih je opozorilo na naju. Zabavno je bilo poslušati. Vsako besedo sva razločno slišala v brezvetrni tišini. — Solnce je pravkar pričelo greti in prileglo se je malo posedeti. Bila sva že nad višino Legarjev. Mračna stena Kogla je bila vstric naju. Na Brani se je bliščal sneg. Kakor kupola mogočne katedrale se je zdel njen vrh. Prepadne stene se grezé v večni senci nad Žmavčarji. Neraziskan svet je to, plezalsko nezanimiv, a vendar labirint, ki mu ne bo izlahka najti izhoda. Tostran v dolini so že zelenele bukve po bregovih, tu gori pa še ni bilo čutiti pomladi. Za hip se je skrilo solnce med oblaki in že naju je zamrazilo.

Naprej sva morala. Previs je bil na vrsti. Že prej sva zabila nekaj klinov, da sva se varovala med počitkom; saj polica ni drugega ko par večjih stopov. Stopil sem Modecu na hrbet, zabil v previsu klin, se izvesil, da sem dosegel špranjo, ki sem jo prešel v vesni prečnici do roba, še nekaj napetih trenutkov plezalske akrobatike in že sem bil na vrhu. Stisnil sem se v poklino in v naporni drži zabil klin.¹ V poklini sem gvozdil v delni oporni drži. Enostavnejši način je to in mnogo manj naporen. Seveda mora teren dovoljevati to moderno »ekstravaganco«, ki se zdi nekoliko vratolomna; saj je v opreki z običajnimi normami plezalne tehnike. Danes, ko itak ne plezamo več mnogo iz klasičnega troopornega položaja — ker je mogoč le v srednjem terenu in v enostavnih detajlih — se moramo zadovoljevati z dvema oporama ali včasih zgolj z eno, ki je še največkrat — klin. — Nad poklino sem se zasidral na udobni polici. Spravljanje oprtnika naju je precej zamudilo, ker se je vedno kaj zatikalo.

¹ Z Modecem se drživa načela, da je na plezanju potrebno čim bolj skrajšati možni padec. Dobro veva, koliko zdrži dvojna 10 mm debela vrv, da ne govorim o enojni. Prostega padca z desetmetrske višine ne vzdrži nobena enojna vrv; če ga pa, silovito trenje ob skale lahko prereže vrv ali jo prebije po padcu sproženo kamenje. Pri dvojni vrvi je ta možnost manjša. Predvsem je dvojna vrv važna iz tehničnih razlogov, ker omogoča najrazličnejše kombinacije varovanj, meni posebej pa moj način prečenja na vrvi. Normalno je bilo pri prečenju porabiti posebno vrv, ko se je prečilo po principu spuščanja po vrvi s tem, da se je vrv vzela v Dülferjevem ali dvostegenskem sklepu in se je, mesto navpično, drselo po nji poševno. Moj način je sledeč: Kolikor možno visoko nad prečnico zabiješ klin, vpneš eno vrv (navezan si na dvojni!) v karabiner ter jo potegneš do pasu, kjer jo spneš z vezavo, tako da teče od karabinerja prečničnega klina dvojno. Z drugo vrvjo vzameš dvostegenski sklep, je vpneš v karabiner na pasu, tako da obe vrvi potekata od tvojega pasu v karabiner varovalnega klina. Po tem načinu ne drsiš na vrvi, temveč drsi vrv s teboj in varujoči ima lahko nalogo, da počasi popušča vrv. Zdrsenje med prečenjem je po tem načinu nemogoče. Gotovost je večja, ker stalno napeta vrv, ki teče v nekakem trikotniku med obema klinoma, nudi že sama po sebi dve oporni točki mesto ene.

Preveč se pa nisem upal vleči, ker bi se lahko primerilo, da bi cepina z oprtnikom vred odbrenkljala čez steno. Za vlačenje prtljage ne uporabljava posebne vrvice, temveč varovalno vrv samo, ne da bi se razvezovala. V previsu sem v karabiner vpel samo eno vrv; tako tudi v poklini. Na prosto vrv je Modec z vodniškim vozlom napravil zanko ter vpel s karabinerjem zanke cepinov ter obroček oprtnika, potem ko je potegnil dovolj vrvi k sebi. V krajših detajlih se ta način zelo obnaša, posebno ker sta plezalca na drugi vrvi normalno varovana.

Polico sva prešla na desno. Smeri ni bilo treba izbirati. Gladka 20-metrška plat je visela pod znatnim previsom. Ni težavna, a previs je hotel imeti besedo. Na noben način ni pustil klinov v zasigane špranje. Modec je moral na pomoč. Namestila sva se, kolikor se je dalo, v izpostavljenem položaju. Res sem zgoraj zataknil klin; ko pa sem udaril po njem, mi je zažvenketal v globino in še dva za njim, preden mi je uspelo. S tegom sem dosegel rob in se odplazil po labilnem grušču v enostaven kamin, ki izstopa že na plečih, kjer se strmina popolnoma skloni v slemenasti raz.

Do kolen sva stala v razmočenem srencu. Z jugovzhodne stene tod sili rušje med skale. Razdrapano pečevje tvori fantastične oblike. Rdečine se menjavajo z gladkimi pločadami in čez robove so se sklanjale zledenele opasti. Ta stena daje plazove, ki se stezajo s svojimi jeziki po obeh grapah v dno Konca. Vse sleme je imelo še čisto zimsko podobo. Raz je sicer dobro razčlenjen, a spričo snega sva morala lezti po kopnih, gladkih in strmih mestih, tako da je imela na Sedlu zbrana publika zanimivo predstavo. Težjih mest na razu ni. Krušljivo je precej, a v kopnem bi šlo izlahka. — Izstopila sva na severovzhodnem vrhu. Štiri ure sva plezala. V dolinah je valovila megla, v grebene se je zaganjal sever. Stisnjena med skalami sva prežala za solncem. Na Kalcah sva gledala drobne pike. Trop gamsov se je sprehajal po plazéh Jermanovega turna. Prostrana pobočja med njim in Mokrico tusem do Grebena so smučarski paradiz. Le redkoko zajde vanj. Kdo bi tudi hodil v to divjino, kjer se trgajo plazovi z meječih jo sten in se zasipavajo sledi za teboj za vedno! Moderno je posedati v ležalniku. Pionirski duh izumira v nas in z nami. Sterilnejše in sterilnejše postajajo generacije...

Vračala sva se po Kalškem Grebenu do poti. Na Sedlu se nisva mudila. Koča je bila naphano polna. Ljubitelji gorske prirode so se v občutnem mrazu še pred njo navduševali nad solncem. Po plazu sva bila v malo minutah v dolini. Dan je bil še dolg, ležala sva v voljni travi in mislila vsak zase.

Neobritih strnišč in v pokrpanih plezalnih hlačah sva zbujala vseobčo pozornost bistriške »elite«. Z dopadenjem sva gledala, kako je ubijala čas. Ne rečem, da človek včasih ne sede rad v veselo družino; saj smo si plezalci menda le med seboj odljudni, a nedeljkarsko nacejanje v obliki družinskega izleta ni po našem samčarskem okusu. Ljudstva se je kar trlo, da naju je skrbelo za ležišče. Pa sva vso noč mirno spala na prostem pogradu. Ne da bi kazala kako popadljivost: pa nihče se ni drznil leči v najino bližino! — Z zadovoljstvom je Modec ugotovil, da naju družba ne smatra sebi enakim.

La Meije (3982 m)

Premagali smo julija 1928 spolzke stene izpitov, strgali podplate na potih do predavanj, le plezalke in gojzarji so ostali še nepoškodovani. Tudi ti morajo okusiti ostrino sten. Žulje od svinčnika naj nadomestijo žulji cepina in plezalna vrv naj nas drgne okoli pasu.

Zeleni Grenoble, kaj je lepšega na svetu, nego biti rešen izpitov v tem rajskem kraju, v osrčju divnih planin! Slovenci v tujini smo bili vsi zaljubljeni že v sam pogled na večno snežne vrhove. Dekleta? Kaj dekleta! Kaj naj bo borni objem deve proti strastnemu pritisku ob sive skale teh nebeških orjakov!

La Meije, nismo je še videli niti od daleč; le lepa slika nas je očarala. Zagledali smo se in nič ni moglo zadržati nas prvozaljubljenecv. Stane, Jože in Bertl, poleg mene, vsi študentje z malo evenka a veliko dobre volje, smo spravili skupaj vso planinsko šaro, kolikor so proračun odobrile finančne razmere. Vrvi si že nismo mogli več omisliti. Tako smo jo mahnili.

Krasno julijsko jutro smo zasedli svoje udobne prostore v avtobusu, da nas povede do vnožja naše izvoljenke La Meije. Do La Grave, 80 km od Grenobla, nas je po prekrasni svetovnoznani alpski cesti vodil ta avtobus. Po divjih, nepopisno krasnih soteskah, v katerih moraš pozabiti na mestne brige in stiske, smo dospeli v dolino La Romanche. — Sotesko do Bourg d'Oisans sem že opisal v članku Les Ecrins (4107 m). Ko smo zapustili to mesto, smo se dvigali po ozki soteski; na desni se gromadijo strme pečine, na levi slede slapovi slapovom, a žal mrgoli tu vse polno delavcev, ki uničujejo lepoto te divne prirode, da zajeze krasno dolino za enega največjih jezov Evrope. Izsesati hočejo moč bistrih, divje se penecih valov za svetlo luč temnemu, medlemu življenju vsakdanjosti. Njih moč bo gnala tisoče mrtvih strojev, naša cesta bo zginila daleč pod vodo, z njo mnogo vasi.

Po več ko triurni vožnji se ustavimo v zanimivi vasi La Grave (1482 m), tik ob vnožju La Meije. To gnezdece kvari le eno: hôteli s tuji. Ti so si nas zvedavo ogledovali, zlasti ko so čuli, da hočemo priti na vrh. Komaj smo se jih otresli, še teže njihovih vsiljivih naukov v vseh jezikih. Kar na mestu je bila Stanetova opazka, da se taka pozornost ne posveča niti priljubljeni gorili Billi v pariškem zoološkem vrtu. Domačini so bili sicer zelo prijazni in gostoljubni, toda nikdo nam ni hotel pokazati vsaj približne smeri običajnih naskokov. Vsi so nam hoteli vsiliti vodnika — za 1200 dinarjev. No, če bi zmogli to vsoto, bi bil svet naš in ne samo La Meije. Vodniki nam pa niti zastonj niso bili simpatični, ker bi nam bilo z njimi pol užitka pokvarjenega; tako smo mislili. Pa drago bi nas skoraj stalo to samozaupanje; saj je bila to naša prva tura preko 3000 m in preko ledenih razpok.

Naskočili smo goro kar naravnost, bili smo pač odkriti in smo mislili, da si bomo s svojo silno ljubavjo takoj osvojili tudi ljubav

naše mogočne miljenke. Kmalu nam je pokazala, da si moramo njeno naklonjenost šele prioriti. Že v početku nas je sprejel sam škriljevec, oster ko nož pri nožu, drselo nam je, da smo bili kmalu vsi popraskani. Po treh urah neprijetnega napora smo prišli do mogočnega ledenika Tabuchet, ki nas je spremljal do vrha. Ni nas zaman oblila zona ob pogledu na tega strašnega čuvarja stare, a večno mlade visoke gospodične. A še huje je bilo to, da smo bili neizkušeni v borbi z ledeniki in brez vrvi. Trmasti in neustrašeni pa smo tudi bili dovolj, da se nismo hoteli vrniti, še celo ko smo vedeli, da nas od hotela z daljnogledi spremljajo. Šli smo po sredi ledenika navzgor, mesto v kamnito in solidno-steno Bec de l'Homme in de l'Aigle. Osvajali smo si korak za korakom ledenik, obšli ali preskakovali razpoko za razpoko. V obupni trmi smo zmagali na pogled skoraj nemogoča mesta.

Po treh urah osvajanja je zazijala pred nami razpoka, temna, kakor bi bila brez dna, s ko britev ostrimi čermi, za nami pa prepad! Na levo in desno ni bilo nikakega izhoda. Sedli smo in prvikrat spoznali, kako majhni smo, nebogljeni in borni v svoji — moči. Minila je ura, a mi še vedno na ledu, ne vedoč, kam in kako. Pred večerom smo morali biti na sedlu, sicer nam je pretil gotov pogin. Od daleč so se bližali temni oblaki ko strahovi in kazen božja za naše pregrešne osvajaalne misli. Končno se je odločil Stane kot najlažji, da poleti preko. Vzeli smo vrvi za vezanje nahrbtnikov in še celo trakove iz čevljev smo zvezali vkup, da privežemo Staneta. Dobra volja nas je obšla pri pogledu na to tragi-smešno opravilo. Nam se je zdela ta nit, obdana z dobro voljo, sigurnejša od jeklene žice. Z domišljeno sigurnostjo je srečno priletel na drugo stran; manjkalo pa je za las, da ni strmoglavil v luknjo. V šali si je še bil malo prej želel zdrseti po steni v prepad, da bi se — obril na ledenih čerch. Bil je edini med nami neobrit, v obrambo proti mrazu; zdaj mu je bilo žal tega, ker se je sramoval, da pride k svoji ljubljenci tako kosmat.

Zdaj dalje! Razpoke, ledene stene, metri višine, a tudi ure so minevale. Stopnjo za stopnjo smo si priborili z več sreče ko pameti. La Meije, odeta v snežni plašč, je bila ožarjena od zahajajočega solnca; igrala se je z zlatordečimi žarki. Ko nevesta se nam je nališpala z belim plaščem, posutim z biseri. Pogled je bil edinstven, ko smo stali sredi neizmernih ledenih mas, in nam je vlil novo strast, da jo dosežemo.

Bila je temna noč, le belina snežnika nam je še kazala pot. Ob 10. uri zvečer smo prišli po težkem naporu, skoraj nevede kako, na sedlo. Pred nami je zijal prepad v črno noč, a zavetišča nikjer. Iz dalje smo že čuli zamolklo godrnjanje ljubosumnega orjaka Les Ecrina, bliski so švigali iz njegovih ostarelih a bistrih oči in temne oblake svoje mrkosti je podil proti nam. Celu uro smo tavalili levo in desno, da bi našli kako sled za zavetiščem; a uspeh je bil le ta, da smo se še med seboj porazgubili. Kar se zvali Joža v neko luknjo in se strkali prav do — vrat zavetišča in to s tako silo, da so od vrat kar treske letele. Naše veselje je bilo nepopisno. Zavetišče je bilo kar udobno opremljeno in dobro zavarovano proti vetru, ki je pričel neusmiljeno tuliti okrog nas, kakor bi nas hotel pomesti v prepad.

Trudni smo legli po skromni večerji; bili smo preleni, da bi si omislili boljše. Vihar nas je z neumorno pesmijo uspaval, a zaspati nismo mogli kljub veliki utrujenosti. Tiščal nas je zrak; saj smo bili v višini preko 3500 m in te višine nismo bili vajeni.

V lepem nedeljskem jutru smo našli svežo snežno odejo. Nismo hoteli ta dan naskočiti glavnega vrha; zadovoljili smo se s krajšimi avanturami in z uživanjem prelestnih lepot v kraljestvu snežnih vrhov. Zrak je bil kristalno čist, sedeli smo pred kočo, ure in ure brez besed. Opajali smo se z lepoto razgleda, le od časa do časa je motil to božjo tišino grom snežnih plazov. Krasen je bil pogled na Pic Gaspard in vrhove La Meije. Iz doline je zabrnal v to tišino glas cerkvenega zvona, ki je klical k 10. službi božji. Z vdano pobožnostjo smo se sklonili pred Njim. Nikjer ni mesta, kjer bi mogel človek tako globoko doumeti moč Stvarnika in lastno uboštvo.

Naslednje jutro smo se po vzhajajočem solncu Jože, Stane in jaz pričeli počasi dvigati, da si osvojimo še zadnji odpor naše La Meije (3987 m). Šli smo vztrajno po lepi zasneženi ledeniški planoti; po dobri uri hoje je postal ledenik vse strmejši, vedno večja nenasitna žrela so se odpirala pred nami. Korak je postajal težavno opasen, zlasti ker nismo imeli vrvi. Skoraj smo izgubili vero in up, da bi dosegli vrh po ledenih stenah. Vse okrog so žareli vrhovi ko v ognju, iz katerega se je dvigala lahna srebrna meglica. Krasota, da bi človek dal zanj življenje, itak tako borno v tej veličastnosti. Vrh je bil pred nami — skoraj bi ga objeli, a dostop vendar na videz nemogoč. Ne dosti pod vrhom smo zadeli na previsno ledeno steno, ki nas je obdajala z grozo; mari se moramo zdaj vrniti poraženi? Očitno pa je tu edina možnost prehoda! — Zopet je bila Stanetova naloga, da si preko naših hrbtov in glav osvoji ta zadnji previs.

Sestop je bil še neprijetnejši, a bili smo tako dobre volje in razposajeni sreče, da se nam je dozdevalo, kakor bi leteli preko opasnosti. Pri pomanjkanju pameti nam je izborna pomagala sreča. La Meije je v polni meri vračala ubogim študentom svojo ljubezen. Odela se je v najlepša svatovska oblačila in razkazovala je z vso prešernostjo vse svoje opojne čare. Ko smo prešli razpoke in se znašli na varnem snežišču, smo se vrgli srečno v njeno snežno naročje, kakor da bi legli na cvetoče livade.

Popoldne smo zapustili zavetišče s težkim srcem. Provijant je šel h koncu in na programu sem imel še nekaj vrhov v Švici. Prijeten ni bil povratek. Le toliko pametnejši smo bili, da smo se mesto po sredi trebušastega ledenika obrnili v solidno steno Rocher d'Aigle in Bec de l'Homme in sestopali le deloma po ledeniku. — V dolini nas je čakalo neprijetno razočaranje. Obstopili so nas turisti vseh plemen ter nas z obžalovanjem obvestili, da je že odpihal avtobus. Pravili so nam, kako so nas zasledovali z daljnogledi, in nas učili, kod bi morali plezati. Da bi nas pa kdo povabil na okrepčilo, na to se ni hotel nikdo spomniti. Mi pa smo bili finančno najbolj utrujeni. S težavo smo se otresli teh nadležnih gorskih komarjev in sklenili — saj nam drugega ni kazalo — pešaćiti proti domu. Da se ne bi nikdar bili za to odločili!

Dolgih 40 km do Bourg d' Oisana po trdi cesti! Kako smo hodili, na to ne smem niti pomisliti. Privlekli smo se okrog 4. ure zjutraj v Bourg d' Oisan ter pocepali in pospali v obcestnem jarku, ne čuteč ne trdega ležišča niti mraza. Ob 7. uri zjutraj smo se pa odpeljali z vlakom nazaj v Grenoble.

Vrnili smo se od nočnega pohoda res telesno zbiti, prašni in strgani; skoraj se nismo upali domov, izogibali smo se celo domačih psov. Naša notranjost pa je bila vsa druga, lepa, čista in bogata. Čarobna opojnost srečnega zadovoljstva se je pretakala v sleherni naši žilici.

A. Debeljak:

Križ na Matterhornu

Plodoviti švicarski planinar, pisatelj, pripovednik, publicist Charles Gos, ki je meseca sušca v Ljubljani v Francoskem institutu predaval o gorah, ima v svoji slovstveni prtljagi med drugim delo *La Croix du Cervin* (»Križ na Matterhornu«), prevedeno tudi v angleščino in nemščino. V tem delu omenja, da se je prvi krščanski znak pojavil na vrhuncu Rochemelonu (3537 m) v letu Gospodnjem 1356.

Navada, postavljati verska znamenja na vzvišenih prostorih, sega v bajeslovno dobo. Že kaldejska tajna veda govori o svetih gorah. Ako so Grki in Rimljani posvečali bogovom vrhunce svojih pokrajin, so pa tudi kristjani precej zgodaj jeli smatrati višavske točke za zblževalno sredstvo med nebom in zemljo. Če ne vpoštevamo hribovskih namigov, kakršnih je biblija polna, niti srednjeveških samostanov ali puščavniških bivališč, zgrajenih na skrajni meji sredogorja, smemo trditi, da se je prvo versko znamenje pojavilo v Alpah pred 580 leti. Tedaj je Bonifacio Rotario iz Astija zasadil na Rochemelonu težak bronast triptih: Devico z Detetom. Poslej se je ta šega močno razširila med prebivaletvom alpskih dolin. Zlasti v početku tega stoletja so postavili obilo svetih soh. Tako se je križ pomikal iz vasi v planšarnico, potlej na prelaz in slednjič na nebotačni vršac.

Najvišji religiozni simbol v Alpah je danes na Matterhornu. Vsak izletnik, ki je prispel v Zermatt ali v Breuil, je nanj naperil daljnogled iz svojega hotela; vsak hribolazec, ki je prišel z omenjenega vrhunca, je prinesel v svojem spominu živo sliko velikanskega križa, štrlečega v višino in tišino.

Občini Zermatt in Valtournanche sta l. 1900 sklenili, da zgradita monumentalen križ na vrhu Matterhorna: visok 2 m 80 cm in težak 90 kg. Palice iz litega železa so prevlečene s posebno snovjo, da kljubujejo zobu časa in elementom. Za obrambo ima nadalje strelovod, katerega žice se gubijo v bližnje skale. Oblika je preprosta in lična: edini okrasni motiv je podoben črki S; na križišču obeh drogov je pritrjen medaljon z maltskim križcem; na ročicah je zapisan latinski naziv obeh botrskih občin: *Pratumborno* (pisano obrnjeno: z desne na levo! — Uredn.) èt *Vallistornensis*. (Na spodnjem delu je vdolana letnica 1901. — Uredn.)

V juniju 1901 je prispel križ, razstavljen na več kosov, v Valtournanche, toda Matterhorn je imel še snežno kučmo. Čakati je bilo ugodnejše prilike. Šele v septembru so vodniki — 12 po številu — odrinili dalje. Klecaje pod težkim tovorom, je dolga karavana dosegla zavetišče Louis-Amadée de Savoie (3980 m), kar zadivja neznanska nevihta. Naprej ne ve odprava; ali pa sme nazaj? Sestavine križa so morale prezimiti v koči, vodniki pa so s težavo sestopili v dolino.

Naslednje leto (1902) sta se zaradi hudih viharjev izjalovila dva poskusa, da bi prekoračili drugo postojanko. Naposled dosežejo vodniki, sami sorodniki s primkom Maquignaz, ob ugodnem vremenu in vetru planinsko zavetišče dne 22. septembra. Nekaj delov križa je že na točki Echelle (4400 m). Odondod prisopihajo na vrh Matterhorna, kjer pripravijo vklado za spomenik; nato se še isti večer vrnejo v zavetišče. Tam se jim pridruži druga četa: kanonik Avgust Carrel in vodniki Jakob Carrel, L. Pession, J. Pellisier. Naslednje jutro so zarana privlekli kose iz litega železa po strašni strmini Lestve (l'Echelle). Kmalu je zastrmel proti nebu orjaški križ, poslednji vijak je že pritrjen. Na surovem oltarju opravi duhovnik sv. mašo. Potem se možje spuščajo po vrvi v nižino. V samoti, 4500 m visoko, pa moli novi monument: njegova senca se razprostira po deviškem snegu kakor utrujene peroti.¹

Bogdan Jordan:

Zimskopomladna smučišča od Raduhe do Smrekovca

Pomlad je prihajala v planine.

Njen topli dih je zavel najprej v dolinah; potem so se jeli topli južni vetrovi loviti v strme laze in sneg je naglo izginjal po kontah in ravnéh. Za umikajočo se zimo pa je nevzdržno silila v pobočja pomlad. Jug se je uprl v bela rebra Velike Planine, zelene preproge so vidoma pridobivale na obsegu, prve pomladne rožice so zvedavo pogledovale izpod kopnih zavetij zelenih smrek in skalnih podvesov, bistri potočki so, veselo žuboreč, gnali svoje vodice v dolino.

Pa sem šel (6. marca) iz zametene kočice po večdnevem samotarjenju. Vedno navzdol: Sv. Anton, Podvolovljek, končno Luče, neprestano pred seboj ploščato Raduho. Njena gola, prostrana smučišča vabijo. To bo smuk!

* * *

Ko me je v Lučah vrli Jaka ogrel s toplim čajem, Suhe pa založil z vrhano mero dobre volje, a oba skupaj z nasveti glede Raduhe in Smrekovca, sem se takoj za mostom čez Savinjo zagrizel v strmo pot na Raduho.

Z umerjenim korakom se dvigam mimo kmetij čez travnike in njive. V senčnem jelovem gozdu naletim na prve cunje zmrzlega snega. Od vseh strani se zgrinja megla in zastira obzorje v sivino. V višini okoli 1000 m me sprejme hladen piš, ki nanaša na zmrzlo podlago suh, gost sneg.

Ko stopim iz gozda na plano, se veter razhudi v silno viхро, ki dviga v zrak lahki poprh in ga odlaga v brezvetrnih zatišjih. Stojim na robu male planje. Na ravnici sta dve koči, odprti in zametani s snegom. Više v bregu opazim še eno.

¹ Življenjepisne podatke o Gosu je dr. Debeljak objavil v »Življ. in svet« 30. marca 1936. — Uredn.

Je li boljša? V ključih se peham skozi meglo in metež vkreber v smeri koč. Nestrpno pritisnem na kljuko. Nič. Toda glej: ključavnični zapah je tako nastavljen, da ga lahko s prstom potisneš nazaj. In res. Vrata se odpro. Krasen pogled! Prostorna, čista soba, štedilnik, drva v kotu, ob steni ležišče za več ko 10 ljudi! Kar tlesknem z rokami od dobre volje. Imenitno se udomačim, preoblečem, kurim, kuham.

Zunaj se neslišno usipljejo beli oblaki snega. Veter se zapodi z višine, se zvrtni nad globeljo in dviga v zrak goste snežne megle.

Večeri se. Zaprem oknice in prižgem svečo. Pa jo ugasnem in odprem štedilnikova vratca, skozi katera uhaja svetloba in toplota. Noge naslonim na pečico, komolce na kolena, brado zagvozdim med dlani in strmim v plapolajoči plamen. Brez misli. V leseni steni škrtá neutrudljiv hrošč. Z dolgimi požirki srebljem čaj. Toplota se mi razširja po telesu.

Natakнем na telo vse vrste oblačil, zlekнем se na seno, pod glavo dam nahrbtnik in kmalu zaspim, kljub vedno grozeči zavesti — tako pravi nabito opozorilo — da je za vrati drugega, zaklenjenega oddelka v varnost lastnika in premislek tolovajev — nastavljen strel.

Snoči (8. marca) je začelo snežiti in še danes ni prenehalo. Samotna krajina je bila odeta s svežo rahlo belino snega. Vse je bilo lepo zglačeno; redko in rahlo je padal drobni pršič, neslišno so drsele moje smučke preko deviških valovitih planjav. Divno! Samo toplega zlatega solнца ni bilo, da bi s sinje modrine jarko sijalo na te bele gore.

Nerad sem po dveh dnevih zapustil prijazno koč in imenitna smučišča pod Raduho. Ko sem se proti jutru (10. marca) zbudil, sem si skuhal zajtrk in se pripravil za odhod. Po širokem jarku sem krenil navzgor do ok. 1900 m višine, tu zavil v desno, obšel strmino nad globoko jamo in se previdno spuščal po trdem snegu med ozkimi globačami in prepadnimi strminami. Nad strmim odlomom, odkoder sem naravnost pod seboj zagledal obsežne bele goljave, sem snel smuč i n, kopajoč s peto stopinje, počasi sestopal. Ko se je strmočina ublažila, sem na smučeh imenitno drsel po voljnem snegu.

Po prostovoljnem, pa tudi neprostovoljnem križarjenju sem v črni noči dospel utrujen v Črno.

Ko sem obredel in pretaknil vse tihe in skrite čare, bogato posejane po prelepem slovenskem Korotanu med Peco, Plešivcem in Pohorjem, sem se za nekaj dni ustavil v prijazni vasi Št. Janžu pri Dravogradu. Prav dobro se mi je godilo tu, a ko sem nekega popoldneva s sprehoda na Kremžarjev vrh gledal solnčni blišč na oblem belem temenu Plešivca-Sv. Uršule, mi je vest kar očitala, da sem hodil samo mimo te gore.

Še istega dne (14. marca) sem krenil mimo Bukovske vasi po cesti in bližnjicah v Kisle vode (»Rimski vrelec«) nad Kotljami, prav pod Sv. Uršulo (1696 m). Od tu me je vodila pot skozi gozd mimo kmetije na širni jasi s kakim 50 m dolgim in 20 m širokim jezercem, zopet skozi gozd in nato do široke, z velikimi skalami založene hudourniške struge, ki se položno dviga med strmimi gozdnatimi pobočji čisto pod zasnežene pečine severne strani Plešivca. Iskal in našel sem nadaljnjo pot do močnega studenca. Tu sem si nataknil smučke in se v ostrih ključih vzpenjal med temnimi smrekami. Rahel vetrc je vršel čez smreke, tiho je padal pršič na čudovito zapuščeno krajino. Na majhni goljavi je pridržala zarisana pot z leve. Zajčji in srnini sledovi, še sveži, so se križali od vseh strani okoli križa pod poraslim pobočjem.

Ozka, poševno v pobočje vodeča preseka je pokrita z debelim snegom. Kakor drevedred je ta pot: široka, na obeh straneh gosto drevje. Na položni jasi zagledam sveže sledi krpelj. Bržkone je bil kak domačin pred kratkim tu gori. Siva megla se gosti v sivo temo, veter postaja na čistem bregu močnejši, kažipotnih znamenj je zmanjkalo.

Iz megle se odmota temen obris znamenja. »Kmalu bom v koči, pri ljudeh, na toplem!« Vihra odnaša puhli sneg čez robove. Zopet je pred menoj velika črna senca: do oken zametena kmečka hiša. To že ni koča. Pogledam sledove: v desno gredo in še navzgor. Ob desni štrle v mrak velike črne skale. Pred cerkvijo sem, nato se pojavi v megli še Dom. Slutnja me zgrabi: vse zamedeno, vse zaprto, nobenih znakov obljudenosti. Planem k vratom. Vpijem, tolčem — nič! Mislim že oditi k cerkvi pod oboke zvonika, pa se zazrem v balkon v prvem nadstropju. — Čez visoki zameť po prislonjenih smučkah se splazim nanj. Morda se bo dalo priti v notranjost brez škode. Ob ugašajoči sveči odkopljem sneg in zbijem led pred lesenimi vrati; nezaklenjena so, samo zaslonjena z žimnicami in blazinami. Stisnil sem se in smuknil v sobico; skrbno sem jo zapahnil za seboj. To se bo spalo — na desetih žimnicah!

Sredi noči (15. marca) se kar na lepem prebudim. Mraz me trese. Iz vseh kotov boljše črna tema, a skozi steklena vrata se upira v steno srebrn sij. Kaj je že dan? Odprem vrata. Ni bil še dan, trda noč je še vladala. Pa srebrna mesečina je bila razlita po snežiščih; nebo je bilo posuto z milijoni migljajočih lučic. Na vzhodu sem zaslutil Pohorje. Križ in jabolko vrh zvonika sta bila vsa obsijana. Nobenega glasu od nikoder, tudi vetra ne. Zlezel sem nazaj v »višinsko« ležišče in zadremal — do zlate zarje solnčnega jutra.

V vedro, do polovice napolnjeno z ledom, postavim samovar s čajem. Otrple prste si grejem nad plamenom, v hrbet se mi prijetno upira solnce. Zaselje tu gori je izumrlo: hiše stojé, a ni ljudi. Tihi in beli gorski svet je samotен. — Po zajtrku skočim z nahrbtnikom na sneg, si privežem smučke in odidem po spihanem snegu do koze na vrhu. Z višine 1696 m se v jasnem solnčnem vremenu odpira na vse strani nepopisno lep razgled. Prav pred menoj se pnè v sinje nebo mogočna Peca z lesketajočimi se snežišči. Po Mežiški, Lábodski, Mislinjski, Šaleški in Savinjski dolini so razvlečene dolge vlaknaste megle. Na severu se odražajo na modrem obzorju bele, prostrane in valovite ravnice Gólice in Svinje Planine; dolgo, ko sleme ravno Pohorje nosí po sredi bel greben. Od bližnjih temnih gora se mi izprehaja oko po rogljastem grebenu Savinjskih in valovitih obrisih Julijskih; daleč zadaj pa se preko modrega obzorja vleče silni, dolgi lanec srebrnih Tur — nad vsem pa solnce, zlato toplo solnce!

Odsmučam se mimo cerkve doli k znamenju, prislonim deske ob zid in se vležem nanje. Uživam, sanjam.

Popoldne so privihrale z vetrom kopaste megle s koroške strani, zaganjale se nad grebene, se vrtinčile in prevračale ter se naglo gostile in basale nad Pako. Mrzla sapa je zašvižgala čez robé. — Odpeljal sem se po odjužnem snegu v gozd naravnost proti jugu. — Tistega dne (16. marca) sem med dolgimi drevesnimi sencami drsal po zasneženih rebrih in kolovozih, vedno v višini nad 1000 m, z lepim razgledom na vse strani. Ob zapadajočem solncu sem stal nad grebenskim prevalom, na katerem je ždela ob cerkvici gruča hiš: vasica Št. Vid na Slémenih.

Tu sem prenočil.

V hladnem jutru sem si oprtal smuči in odšel po kolovozu v breg. Nebo je jasno, a solnce sije le medlo; lahne, prosojne meglice visé v zraku. Na razpotju se grejejo fantje okoli velikega ognja; ustavim se malo pri njih. — Pot zavije v zasnežen, mešan gozd po razvodnem hrbtu med Mežiško in Šaleško dolino. Naglo nese po lepem pršiču. Nežno popje je napeto na zelenečih vejicah sivih bukev, belih brez in razpokanih hrastov; še malo toplih dni in gozd bo ves zelen.

V borni počrneli kmetiji Pri Planincu si kupim nekaj jajc. Spodaj v jarku ob studencu si kuham kosilo, jajca in kavo. Po široki, skoraj ravni poti obidem nizek hrbet, zavijem v krogu okoli roba in že sem ob prevalu Kramarici (1095 m). Na levo visi svet v širokem jarku proti Šoštanju, pred menoj pa se dviga strmo, skoraj do vrha pogozdeno oblo teme Smrekovca (1569 m). Položna, široka pot se vije ob njegovih belih pobočjih; laško cesto jo imenujejo domačini.

Spodaj v dolini je pomlad, topel vzduh plava sem gori; v rahlih sunkih mi prinaša veter na uho sveže žuborenje naraslih potokov, klice poganjačev na polju in drdranje klopotcev na strehah; za trenutek se mi je zazdelo, da sem med žgolečim drobljenjem ptičic začul veseli smeh mladega dekleta. Zavriskal sem, da je neslo odmev daleč čez hrib in dol.

* * *

Dva dni (19. in 20. marca) sem risal prve smučine v deviški sneg po širnih planjavah Smrekovca in Krnesa, tri naslednje dni pa sem se lovil sam s seboj po zasneženih gozdovih in planjavah Boskovca in Medvedjaka. Ruševce je plahutal pred menoj iz smrečja pod Krnesom, v jutrih se je sprehajal jazbec nad mojo kočo.

Vrh holmca nad smučarskim risom Mozirska koča—Smrekovec sem se nastanil v prijazni pastirski koči. V kotu majhna pečica, ob njej nizka klop, nasproti ozek pograd s senom. Pri Tinču pod Kramarico sem si kupil gost, opojno dišeč kruh; malo ga je, za dva dni mi bo moral služiti. Za večerjo imam kruh in kavo, za zajtrk čaj in kruh, za kosilo nič, za večerjo kruh in kavo in čaj, za zajtrk kavo in kruh. Tak je bil moj jedilni list.

Na leseni kladi pred bajto sedim, črn od solnca in dima. Nebo je skoraj brez oblčka, solnce pripeka na bele poljane. Zdaj pa zdaj se s šumom zgane veja in strese s sebe sneg. Ko je solnce stalo že visoko, nekako nad Mozirjem, je v dolini z milim glasom zazvonilo opoldansko češčenje; ubrano je odpevala vsa Savinjska dolina, mehki zvoki so se nosili s toplim vetrom pod Smrekovec. Prav sredi doline se vije blesteči pas reke; tam iz neke sence se izmota in se v lahnih vijugah pretaka naprej. Ob njej je bila cesta, skupina hiš, nato pa nizki holmi, ki rastejo v hribe. Dolgi, ozki oblčki visé na nebesni modrini in zdi se, da se silno počasi premikajo proti jugu, kjer se odpira dolina.

Pisane ptice so se žgoleč spreletavale nad snegom, muhe so brenčale in postajale že kar poletno nadležne, telohi so odpirali svoje široke cvete na osojah, mimo koče je razposajeno žuborela vodica v globačo.

Prav na leseni križec nad slemenom koče se je usedel drobní oznanjevalec pomladi in neutrudno klical, klical. — In jo je priklical.

Jaz pa sem drugo jutro jemal in vzel slovo od preljube mi krajine.

Na Mont Everest

Angleži ne popuste. Od porazov, od nesreč, ki so jih oni in drugi doživeli v Himalaji, se samo uče. Tako so se znova pripravili za naskok na najvišjo goro sveta, na M. Everest (Čomolungma). Če uspejo ali ne, poskusili bodo in se vsekakor kaj novega naučili na strmi poti do zaželenega vrha, tega doslej nepremaganega orjaka. Tokrat imajo mnogo upanja; izbrali so za napad dvanajst svojih najboljših alpinistov, ki so jih prav vsestransko preizkusili, najprej, kolikor se tiče telesnih sposobnosti in posebej planinskih spretnosti, nadalje glede neobhodne aklimatizacije na višino in končno po odpornosti in vztrajnosti.

Vodja je zopet neizmerno vztrajni in preizkušeni Hugh Ruttledge. Od njegovih spremljevalcev jih je bilo že devet na prejšnjih štirih ekspedicijah v boju z Mont Everestom. Deset od teh mož je sposobnih, da se dvignejo vsaj do 7000 m visoko; o osmih pričakujejo, da bodo prenesli redek zrak še večjih višin, ko se jim da prilika, da se privadijo.

Izmed mož, ki bodo šli v Himalajo, je F. S. Smythe, odličen pisatelj. Sedanja ekspedicija bo že četrta, pri kateri sodeluje. Posebno ga odlikuje hladnokrvnost, ki jo je pokazal pri prejšnjih ekspedicijah, ko je mnogokrat zrl smrti v oči; na Kančinčingi n. pr. se je pred njim udril strahovit leden plaz, ki je pokopal enega nosača. — Tudi E. E. Shipton, odličen plezalec in raziskovalec, je že četrtnokrat na poti na Himalajo. Lani je bil prvi, ki je prodrl v silni ledeniški bazen Nanga Devi. — Z Mr. Shiptonom je bil lani na pobočjih Mont Everesta tudi E. G. H. Kempton; znan je po svojih uspehih v Alpah tako poleti kakor pozimi. — P. W. Harris je živel dolgo časa v Keniji, kjer je prehodil tamošnje višave; v Aziji se je dvignil že nad 7000 m. — Himalaje še ni videl častnik Gavin. Toda v Alpah se je v družbi Smytha obnesel dobro in zdravniki so ga zaradi odličnih telesnih sposobnosti posebno priporočili. — Dr. C. B. Warren in medicinec F. H. L. Wigram sta si pridobila odlično ime kot zanesljiva in vztrajna ter dokaj aklimatizirana »himalajca« lani v Shiptonovi odpravi v Nanda Devi. — Zanimiv je tudi poročnik P. R. Oliver od južno-vaziristanskih skavtov. L. 1933. je na lastno pest organiziral malo odpravo na Himalajo, lani ga je v Alpah temeljito preizkusil železni Smyth. — Častnika sta tudi major C. J. Morris in poročnik W. R. Smith-Windham. Prvi je deloval l. 1922. na Mont Everestu pri transportu, letos so mu zaupali odgovorni posel oskrbovanja vse odprave; potreben je odpravi tudi zaradi obvladanja nepalskega in tibetanskega jezika. Drugi je deloval pri himalajski odpravi l. 1933. kot brezžični telegrafist; tudi tokrat so mu poverili ta posel. Dasi je nealpinist, je vendar zmogen prenašati velike napore; l. 1933. je došel do četrtega tabora. — Svoje zdravje je odprava zaupala za tak posel posebno sposobnemu in preizkušnemu možu: dr. Noel Humphreysu, ki si je pridobil odlično ime v Švici iz vzhodni Afriki ter v Ellesmere Landu.

Tako je bilo izbranih dvanajst mož. Ta odprava je manjša od one l. 1933. Takrat jih je bilo šestnajst; izkazalo se je, da jih je bilo preveč že zato, ker je pri večjem številu težje obdržati med vsemi člani popolno harmonijo, ki je v značajih in ukrepih neobhodno potrebna za končni uspeh. Čim več je članov v

odpravi, tem težja je taka složnost. To vemo celo mi pritlikavci, ki se plazimo po naših planinah, ako tu in tam organiziramo skupne izlete. Kako neizmerno važno pa je to tam, kjer je družba belcev sredi tujerodcev stotine kilometrov od vsake naselbine izpostavljena neštetim nevarnostim najvišjega gorovja; tam mora res vse delovati kakor ura — od skopega grizljaja do vsakega živčnega utripa posameznih mož, ko vsako sekundo preti nevarnost za življenje.

Tej odpravi bodo prav prišle tudi strašne izkušnje lanske nemške odprave na Nanga Parbat. Vse nesreče — smrt desetih mož, med njimi sijajnega alpinista Merkla — je zakrivila prav za prav ena velika napaka: na najvišjem mestu se je zbralo z nosači 16 oseb, vmesni tabori pa so ostali prazni. Ko se je družba, ki jo je zasačil vihar, o kakršnih nimamo pojma, odpravila navzdol, je našla šotore ali prazne ali pa jih je zasul sneg ali odnesel veter. Nikjer pa človeka, ki bi pričakoval do smrti izmučene, in jim postregel z rezervno hrano in z zavetiščem.

Na osnovi tega bodo Angleži tem bolj čuvali in založili vmesne tabore. Nemška nesreča jih je poučila, da si je vedno treba zavarovati hrbet in omogočiti vrnitev, če izbruhnijo v višavah viharji. Zato je tudi angleška kritika o nesreči na Nanga Parbat enoglasna, kakor je enoglasna njena hvala mojstrskemu umiku Bauerja s Kančinčingo.

Razmere v Himalaji, posebno na vzhodu, so take, da je treba biti vedno na preži in prav na vse pripravljenemu. Druga polovica pomladi je edini čas, ki je ugoden za polaz na Himalajske vrhove, posebno na vzhodni strani. Vse je namreč odvisno od jugozapadnega monsuma, ki začne pihati z Indijskega oceana in ki prinaša Indiji vlago. Vлага se seveda najbolj kopiči na pobočjih Himalaje; znana je meteorološka postaja Čerapundši, ki ima 12 tisoč milimetrov padavine. Padavina sicer z rastočo višino ponehava, a je vendar zadostna, da povzroča pod monsumom v gorah neprestane plazove. Treba je čitati sijajni opis Pavla Bauerja o njegovem polazu na Kančinčingo; ta polaz imenujejo Angleži zaradi res mojstrskega umika iz silovite nevarnosti »slavni neuspeh«, a iz njega dobimo nekoliko pojma o množini padavin na južnih pobočjih Himalaje. Severna pobočja so mnogo manj nevarna in opazovalci pripovedujejo, kako so posebno v času monsumov od konca maja do oktobra vsa južna pobočja silnih vrhov vsa odeta v oblake, iz katerih v nižjih legah lije (Darjeeling ok. 4000 mm), v višavah pa sneži, dočim je severna stran gorá prosta oblakov. V Tibet prihaja vlaga itak le še po globoko vrezanih Himalajskih dolinah. Deževna doba se prične kmalu po sredi maja. Do tega časa morajo planinci svoje delo dovršiti in se umakniti zopet v doline. Gorje onim, ki jih deževna doba zaloti v Himalajskih višavah. Tam divjajo tedaj siloviti viharji. Dnevi, kadar piha preko Mont Everesta veter s hitrostjo samo do 50 km na uro, so redki. Pravi viharji hrume preko gora s hitrostjo do 180 km in več na uro. Kdo jim more v razredčenem zraku odoleti? Kdo se more še upirati silovitemu mrazu, ki ob takih viharjih prodira skozi najboljše obleke do mozga? In kdo naj še hodi dalje in se reši, ko mete silovito, ko je vsaka snežinka igla in so vsa pobočja oživila, ker od vseh strani grme siloviti plazovi?! In tako vreme traja v Himalaji tja do oktobra, ko nastane sicer boljše vreme, a so gore zato zasnežene globoko v doline, pobočja nevarna zopet tja v pozno pomlad, mraz neznosen in mrzli vetrovi enako silni kakor poleti.

Kljub temu pa je treba odriniti na Himalajske vrhove že proti koncu zime. Saj se mora najprej pripeljati malone vsa oprema in hrana iz Evrope. Nato je treba vse to spraviti začetkoma na avtomobilih in traktorjih kolikor mogoče globoko v osrčje divjih gora. Nato se z vsem tem otovorijo živali in ljudje; končno

le številni nosači, vajeni gora, snega in ledenikov ter hladnokrvni tudi pod pretečimi ledeniki in grozečimi plazovi, prenašajo tedne in tedne vso prtljago do osnovnega taborišča, ki se nahaja že na ledenikih in stotine kilometrov oddaljeno od zadnjih naselbin belcev. Te velike odprave so enako drage in težavne kakor one v polarne kraje, a so deloma še težavnejše, ker se vsem oviram in naporom pridružijo še nenavadne višine, kjer vzdržé in morejo delati le nenavadno trdni in zdravi možje.

Dr. Bogumil Vošnjak:

Na Monte Rosa med svetovno vojno*

7. septembra 1916. Pripravljam se na pot v Zermatt. Vsak dan grem večkrat v Valmont, kjer leži oče bolan v sanatoriju. Danes pa zgodaj v postelji, ker jutri odrinem iz Gliona zgodaj v planine!

8. septembra 1916. Z dvema nahrbtnikoma sem hitel pred šesto uro v dolino Territet, da dobim prvi vlak. Prijetna je vožnja skozi Ronsko dolino. V viežskem bifeju sem sedel mirno pri kozarcu domačega vina; za hip sem pozabil na vojsko. — Srčkana je zermattska železnica. Na levi sem videl visoko na gori harmonične obrise cerkve sredi vinogradov: najvišji vinograd Evrope — Visperterminen. In evo, vino se imenuje »pogansko vino«! Vendar: bolj ko pogled na penečo se reko, me je zanimala notranjščina tretjega razreda, kamor je prišel iz kupeja drugega razreda mogočni zermattski magnat, narodni svetnik dr. Seiler, sin onega Seilerja, ki je ustvaril moderni Zermatt. Zanimiva studija švicarske demokracije: kmetiči so se mu plaho približevali, brez demokratskega ponosa... Eden mu je celo moral iti po tobak in mu nabasati pipo! Po postajah se preriva neizmerno mnogo francoskih in belgijskih internirancev. Viežska dolina je lepa, pa ni grandiozna. Ima nekaj južnega; leži na vzhodu planin, ki so mejniki Italije.

V Zermattu sem se nastanil v patriarhalnem hotelu »Mont Cervin«. Zermatt je mondenska gorska vas. Moj namen je vzpeti se na Monte Rosa. Vodnik je rekel, da bo treba čakati zaradi novo zapadlega snega. Dobro. Opazoval sem tu internirane francoske častnike, katerih široke rdeče hlače me vedno spominjajo tragike l. 1870., in pod isto streho čistokrvne Nemke in Nemce iz rajha. Zaspal sem, imajoč pred duševnim očesom kolos Cervina.

9. septembra 1916. Zjutraj sem gledal skozi okno na kamenito piramido Cervina-Matterhorna, ki me je zvalil na prosto. Hajdi, obul sem gorske čevlje in brzih korakov sem šel na Gornergrat. Očaral me je pogled z Rifflalpe v dolino. Zrak je bil božansko čist. Pot gor do Grata, ki je bil ves v snegu, ni bila utrudljiva. Hotel na vrhu je zidan kakor grad in pod njegovo gostoljubno streho sem si privezal dušo. Potem sem občudoval božansko panoramo na snežnike. To je res simfonija gorske lepote, kantata planin solncu! Največje čudo je pa ta brezmejni mir okoli nas; neizmerno vpliva na živce. Sredi teh snežnikov sem se kakor prerodil.

* Da bi se odpočil od težkega političnega in diplomatskega dela, se je dr. Bogumil Vošnjak od 8. do 12. septembra 1916, sredi svetovne vojne, posvetil planinstvu. Minister Vošnjak nam je dal na razpolago svoj dnevnik, v katerem popisuje tedanjo hojo na Monte Rosa. — Uredništvo.

Po vrnitvi z Gornegrata je bila konferenca z vodnikom; potrebno je še jutri posvetovanje, da se napravijo poslednji ukrepi.

Obiskal sem zermattsko pokopališče, kjer ležijo žrtve onih, ki so se vzpeli l. 1865. prvikrat na Cervina. Slavohlepneži so bili vsi ti. Pa najoriginalnejši je bil oni tujec, ki je s svojim vodnikom premagal enega najtežavnejših vrhov. Ostal je anonimni in v planinsko zgodovino je prišlo samo ime vodnika. Za Cervina so se pulili Italijani — v ekspediciji je bil poznejši finančni minister združene Italije Quinto Sella in Angleži. Pa zmagal je Anglež Whymper, katerega angleški tovariši so plačali zmago s smrtjo.

10. septembra 1916. Cervin je bil zjutraj povsem čist, brez oblakov. Sklenil sem, da se povzpnem na Monte Rosa. Treba je nabaviti potrebščine za turo v snegu, seveda črna očala, zlasti pa dovolj hrane, kajti koča pod ledeniki je prazna. Vodnik in jaz sva se vozila z vzpenjačo do Riffberga. Od tod se hodi dve uri h koči. Skoro smo imeli pred seboj kočo, ki leži ob kraju hrbta, fantastično posejana z granitnimi skalami. Koča je odprta in hitro smo se v nji udomačili. Čaša sionskega vina je brzo dvignila razpoloženje. Vsesaval sem v sebe zunaj na pragu božanski zrak večnega snega.

11. septembra 1916. Vstal sem okoli polnoči in gledal skozi okno. Bajen prizor! Lunin svit pada na ledenike. Ta slika me je stresla s svojo pristno veličino. Ob pol 3. sva vstala. Vodnik mi je skuhal čaj. Bil je polmrak in hoja sredi eratičnih skal je bila bolj fantastična nego Dantejeva. Najsilnejši pesnik je diletant v primeri z naravo. Ko smo bili onstran teh skal, se je začela hoja po snegu, novo zapadlem. Vsaka stopinja je morala biti prej pripravljena in le redko je bilo mogoče se tako loviti, da se sneg ni udril. Tišina je bila rajska, nikjer nobenega živega bitja; mir, da bi sapa zastala. Zdajci pa grom padajočih plazov. Tu si duša počije. Tu smo blizu večnosti... Kako majhen je človek napram temu orjaštvu! Kaj je svetovna vojska, kaj slavna srbska birokracija, kaj intrige gosпода G. v primeri s temi veličastnimi pojavi narave! Vešče se je treba izogibati razpoklinam v ledeniku. Nekaj ur že hodim navezan na vrv. Za nami je jutranja doba, ko se je bila okoli gor strašna oblakomahija — oblakoborba — ko se je ovijala okoli vrhov debela, temna megla. Solnčni žarki se prikažejo doli v ledenikih... Moje sile po omagujejo; nenavadna višočina vpliva na telo. Pa evo: solnce je tu in nove sile mi krožijo skozi žile. Kak pogled v dolino, na obdajajoče nas ogromne snežnike! Že pred uro so bili rdečkasti od prvih solnčnih žarkov. Evo, kaka primera za državnika: Ako on ne stoji dovolj visoko, mu pogled obtiči v megli, ne prodre in ne vidi v dolino — jedra stvari. Ako ee pa državnik vzpne do vrha, mu je plast oblakov v srednjih višinah prozorna in vse mu je odkrito. Vidi v drob velikim dogodkom. — Osvežilo me je solnce — poleg čaše sionskega vina. Pot je bila težka, težka. Ledeniki so se raztezali v nedogledne daljine, vendar stoji končno pred nami Dufourski vrh. Pa kako daleč je še do sedla! Lezla sva po snegu na vseh štirih. Kako deviško čisti so ti snežniki! Belina ne more biti bolj bela. Na sedlu smo, vrh je v bližini pred nami. Užival sem v solnčni svetlobi nepopisen pogled na snežnike. Pa kratka je bila radost. Megle, prave favstovske megle, so se začele valiti iz doline, zavile so nas in snežna burja se je pripravljala. Povrh sem dobil mrzlico od višočine (4500 m). Odločil sem se, da se spustimo navzdol. Hoja navzdol je bila seve mnogo lažja. Nekaj časa sva držala po snegu. Ledene stene so bile najmogočnejše kulise, kar si jih more domišljija zamisliti.

To je svet bajk! Ti snežniki prekašajo s svojimi prelestmi morje. Ko sva prišla okoli 4. ure do Dantovskih skal, sem bil izmučen. V koči sem izpil več kozarcev čaja in potem sem odrinil proti Zermattu. Pot se je vlekla brez konca in kraja. Večerjal sem v Zermattu brez teka in legel spat brez prave utrujenosti.

12. septembra. Zjutraj so se prebudile življenjske energije. Zajutrek mi je teknil sijajno. Samo desna noga je nagajala, bila je vneta. Hotelski račun je bil precej zasoljen. — Po drugi uri je odrinil starinski omnibus na kolodvor. V vlaku so vesele Švicarke pele otožne, preproste pesmi. Spominjal sem se slovenskih planinskih pesmi, prepričan, da bodo še kdaj zaslovele po širokem svetu, ko bodo bohinjska dekleta v narodni noši s slovensko pesmijo pozdravljala Aleksandra I. ob jezeru. — Po tej hoji po ledenikih Monte Rose mi je glava čista in živci mirni. Zvečer sem prispel v Glion, kjer sem zbudil občno pozornost s svojim zagorelim obrazom. Posetil sem očeta v Valmontu.

Kemperle Pavel:

Na Konja na sv. Treh kraljev dan

(Poročilo turistovskega Ahasvera v Kamniku.)

Vsako letno dobo me žene iz mestnih nižin — na vrh planin!

Ko so popoldne v Stranjah že pozvanjali zvonovi na večer za praznik sv. Treh kraljev, sva s tovarišem krenila proti Kamniški Bistrici. Odločila sva se, da bova prihodnji dan v snegu splezala na Konja.

Spotoma naju je lovec iz Kraljevega hriba sicer svaril pred turo, ki je v tem času nevarna zaradi plazov. Razume se, da sva ga sicer poslušala, a ne — slušala. Z vriskom in petjem sva prispela v Dom pri Bistrici, edina gosta. Z domačimi sva prebila večer v pravem planinskem veselju in ljubi domačnosti.

Drugi dan je bil eden izmed najlepših v tej zimi. Jasno solnce naju je obsevalo, ko sva se vzpenjala proti Presedljaju. Pogled na naše velikane je bil krasen; zaradi ogledovanja nama kar ni šla hoja izpod nog. Na levi svetli kristali Zeleniških špic, na desni pa v skrivnostni senci mogočna Rzeniška stena. Malo pod studencem se je pričel prvi sneg. Izbrala sva si sneženi plaz, ki je peljal Konju prav do vrha hrbta. Pot na Presedljaj sva zato pustila na levi strani in jo po plazu rinila proti veliki skalnati grmadi. Sneg je bil kakor nalašč za dereze; zaradi tega je nama šlo kaj hitro izpod nog. S tem sva si prikrajšala precejšnji del poti. Opazila sva to, ko sva prisopihala na greben. Zdaj pa se je pričela težavnejša pot; snega je bilo na nekaterih mestih preko 2 m, a midva sva se držala kar grebena, da ne izgubiva smeri. Sneg pa je bil tod neprijeten in nevaren; po vrhu je bila ledena skorja, od spodaj pa pršič, tako da se je pri vsaki stopinji odtrgala pod nogami cela plast ledu. Posebno sva se morala ogibati mnogih sneženih opasti. Tako sva po enourni hoji po grebenu prišla prav pod masiv Konja. Nekaj preglavice sta nama delali dve skalnati strmini.

S tem sva malo pod vrhom Konja prišla zopet na greben. Še nekaj potegljajev vrvi in že sva po peturni hoji pri skrinjici. Pozabljeni so bili vsi napor. Ponosna in zadovoljna sva občudovala mogočno belino zimskoplaninskega raja, iz daljave sva slišala vriske smučarjev na Veliki Planini, globoko v dolini pa je pel zvon svojo opoldansko pesem.

Obzor in društvene vesti

PLANINSKA EKSPEDICIJA SPD V ŠVICARSKE LEDENIKE.

Osrednje društvo SPD je skupno s Savinjsko podružnico v Celju sklenilo, da priredi v času od 1. do 14. avgusta t. l. alpinistično ekspedicijo v Centralne Alpe. Namen je, najbolj preizkušenim plezalcem, članom Slovenskega Planinskega društva, omogočiti, da se izvežbajo v težkih visokogorskih turah v snegu in ledu ter se s tem pripravijo za morebitno kasnejšo veleekspedicijo planincev v daljno inozemstvo, n. pr. v Kavkaz, v srednjo Azijo i. dr.; tako odpravo ima SPD že v svojem načrtu.

Omenjena odprava v Centralne Alpe bo predvidoma trajala 14 dni. Odhod iz Ljubljane bo dne 1. avgusta, cilj vožnje Zermatt v Švici. V Zermattu bi se planinci razdelili v manjše skupine plezalcov, ki bi predelali nekatere ledenike in vrhove nad 4000 m. Udeležniki bi bili člani Osrednjega društva SPD in podružnic SPD. Stroški bodo znašali okrog Din 2300.— za osebo, všteti voznino na brzovlaku tja in nazaj, stroške za vizume, prehrano in prenočevanje. Plezalna ekipa bo nastopila pod vodstvom in z odgovornostjo Slovenskega Planinskega društva; udeleženci pa se bodo morali držati načrta in poslovnika, ki se bo sporazumno določil in odobril.

Stroške nosi načeloma vsak udeleženec sam. Onim, ki nimajo zadostnih sredstev, bo priskočilo SPD, kolikor mu pripuščajo sredstva, na pomoč s primerno podporo. Udeleženci se bodo morali obvezati, da bodo po svojih zmožnostih prirejali pod okriljem SPD predavanja, oz. plezalne tečaje, ter da bodo dali na razpolago svoje posnetke in za »Planinski Vestnik« opisali svoje vzpone.

Plezalni ekspediciji v Švico se bodo mogli priključiti tudi drugi planinci, ki bodo pod okriljem SPD potovali tja in nazaj in se bo društvo pobrigalo tudi za njih prenočišča in prehrano; ne bo pa zanje po dohodu v Zermatt do odhoda nazaj prevzelo nikake odgovornosti; izlete in ture bodo ti turisti izbirali in delali po svojem lastnem preudarku in na svojo odgovornost. — Točnejše podatke o stroških in možnih turah dobijo člani SPD v pisarni Osrednjega društva SPD v Ljubljani. Reflektanti naj pohite s prijavi, ker je število udeležencev izleta omejeno.

PRVA DIJAŠKA POČITNIŠKA KOLONIJA SPD.

Osrednje Planinsko društvo v Ljubljani je lansko leto po skrbnih pripravah in s precejšnjimi žrtvami ustanovilo in priprnilo prvo dijaško počitniško kolonijo, z namenom, da doveznim dijakom omogoči za dalj časa bivanje v našem krasnem planinskem svetu na planinski način in jih s tem privede do pravih planinskih nazorov, zajetih iz neposredno pristnega udejstvovanja v prid našega planinstva. Potreben je našemu SPD tak zaveden, zdrav, inteligenten naraščaj, pripraven in pripravljen za obsežno društveno delo, iz lastnih izkušenj prepričan, da je za planinski užitek neobhodna predpriprava = planinsko delo.

Osrednje društvo je dijaškim kolonistom dalo brezplačno na razpolago vso Malnarjevo kočo na Črni Prsti, je svoje »koloniste« podprlo v gotovini z 2000 Din in jih za posebne prilike še obdarilo z »bлагom« (enkrat n. pr. s 110 kg krompirja). Tako se je za čas od 20. julija do 10. avgusta 1935 v koči naselilo 24 dijakov — »kolonistov«, pod vodstvom profesorja Bratislava Jankoviča. Pri vseh planinskih svobodi je bilo bivanje v koči sestavno, umno vojaško disciplinirano, dnevni poslovnik točno po urah urejen, izleti natančno določeni. Poleg vznožja (jezero, Savica) in gorskega obližja so kolonisti prehodili obširno

Foto Janko Skerlep

5. triglavsko jezero

pogorje preko Komne — tudi po 12 ur hoda na dan — in dalje na vrh Triglava ter nazaj čez Uskornico. Kot — truda poln — »odmor« so v obliki tlake (»kuk-luka«) nadelavali ves čas neposredno pot od Malnarjeve do Orožnove koče.

Obvezno je bilo tudi spisovanje dnevnika. V rokah imamo dva taka dnevnika (Emerik Dražil in Janez Hlad). Iz njih je pač najboljše razvidno, da in kak uspeh je doseglo Osrednje društvo z otvoritvijo te »kolonije«. Nekaj posnetkov iz teh dnevnikov naj to izpričuje:

»Kakor bi trenil, smo (21. VII.) na dano znamenje bili vsi na nogah in smo z brisačami v rokah tekli k bližnjemu studencu, kakih 100 korakov od koče, kjer smo si s »hladno planinsko vodico« pregnali poslednje sledove spanca. Zatem smo v »vojaškem paradnem koraku« odmarširali na bližnjo trato pred kočo, kjer smo pod vodstvom vodje izvajali proste vaje. Težko je popisati svečano razpoloženje, ki me je tedaj navdajalo. Kakor otroci solnca in zraka smo stali in globoko vdihavali zdravje in življenje! Končno smo, dodobra zadihani, posedli po »obednici«, to je, zasedli smo tri mize pred kočo in prvikrat zajeli tečno planinsko hrano, toplo mleko in koruzne žgance.«

»Organizacija kolonije diši nekoliko po vojaški! Treba je slušati na prvi klic vodnikove piščalke. Uvedeno je sistematično iztkavanje odej, jutranje umivanje na prostem do pasu, jutranja telovadba, trojno »dežurstvo«. Prvo dežurstvo je v trikratni dnevni molitvi, drugo v pospravljanju sob, tretje pa v nošenju provianta iz Bohinja. Za tretje se izberejo po navadi trije, da dvojica ne — »omaga«. K duševnemu izpolnjenjavanju spada še čitanje. V ta namen smo prinesli s seboj lepo zbirko Planinskih Vestnikov od l. 1914 dalje; in sploh vse publikacije SPD.«

»Povzpeli smo se (23. VII.) na vrh Črne Prsti. Zagledal sem se v Triglav. Trenutno sproščen zemskih in telesnih spon, se je dvignil moj duh; zaželel sem si tedaj, reven zemljan, orlovih peruti, da bi kot kralj ptičev zletel lagotno preko grozečih globin snežnobelemu očaku Triglavu v očetovsko naročje. Zdelo se mi je zaradi razgretega ozračja, da v svojem kraljevskem veličastju ponosno maja s svojo glavo in resno kara: »Vse to kraljestvo daleč okoli mene je podložno meni in edinole meni! Iz veka v veke sem; moj tilnik je nezlomljiv. Živel je tvoj praded in je umrl. Živel je tvoj oče in ni ga več. Ob tvojem rojstvu sem bil, s teboj živim; a ko bo mrzla gruda padala na tvojo krsto, bom dopolnil jaz komaj sekundo svojega življenja. Izumirali bodo rodovi, svetovni potresi bodo uničili človeštvo, a jaz bom neomajan. Edino roka, ki mi je podelila kraljevsko veličanstvo, edino ta mi ga bo v neskončnosti odvzela... Ne drzni se, človeče, kaliti moj kraljevski mir! Prah si in v prah se povrneš; kaplja na veji si, ki jo veter ob svojem času otrese. Ne drzni se torej kaliti moj mir.« (E. Dražil.)

Glavna preizkušnja, pa tudi višek užitka jim je bila tridnevna tura (1., 2. in 3. avgusta) na Triglav. Oba dnevnika živo popisujeta vso dolgo pot od Črne Prsti mimo Raskavca, Šije, Migavca, pod Podrto goro, od Govnača do Planine na Kraju, po dolini Zajezeri k Aleksandrovcu Domu. V večernem mraku od tu občuduje Janez Hlad Triglav:

»Zlati solnčni žarki so poljubljali gorske velikane. Veličastno se je dvigal Triglav; rdel je v lahni rdečici, ki se je bolj in bolj zgubljala. Večerna zarja je trepetala okrog njega kakor nimbus, ki obdaja svetnika; polagoma je ugasnila. Že je vstala luna, vsa lepa na obzorju. Venec zvezd se je spletel okrog nje. V temi se mi je zazdelo, da je Triglav roka pobožnega starca, ki se steza proti nebu in prosi blagoslova.« — E. Dražil pa izraža, ko je zagledal Triglav, svoje občutje tako:

»Stal je pred menoj tisti, po katerem je moja duša toliko let hrepenela. Pravkar je odvihrala poslednja megla in pred mojimi željnimi očmi je stal Triglav, ponosito dvigajoč svojo glavo k nebu. Na vrhu pa je, kakor črn vran, čepel Aljažev stolp. Obstal sem kakor onemel. Prejšnje fantastične predstave otroške duše so izginile in stal sem pred resničnostjo kakor mož. Nepremično sem strmel v odkrito čudo. Čudno razpoloženje se me je lotilo. Težko bi ga popisal. Ni bila to melanholija, ne kako veliko veselje. Bilo je nekako svetožalje; nerazumljiva velika ljubezen do gora, sveti mir.« —

Po tritedenskem bivanju v planinski koloniji se je družba preko Ratitovca, Železnikov, Škofje Loke vrnila v Ljubljano, zdrava, okrepljena in zadovoljna, pa z željo, da bi vsi člani postali — repetenti.

J.

K NOVEMU DOMU NA KOROŠICI.

Dne 15. septembra l. l. je komisija kolavdirala dozidek k (Kocbekovemu) Domu na Korošici, tej prekrasni pastirski planini. Prav pod nogami ostro odsekane kraljice Ojstrice se razteza njena pestra, zelena preproga. Znamenita po svoji legi, tvori najpomembnejše križišče poti v Savinjskih Alpah.

Vsi dostopi do nje imajo svojevrstne odlike. Kdor ljubi udobno, nenaporno pot v zeleni okolici, izven prepadov in klinov, bo iz prijaznih Luč zavil ob bistri Lučnici v mični, za banovinsko cesto v Kamnik določeni Podvolovljek. Čez pol ure se odcepi na desno pešpot, ki vede preko Planinšeka na Vodole in od tod na Korošico. Ako te mika divja romantika z drznimi poti, korakaj od Luč dalje ob šumeči Savinji, zavij pri Rogovilcu čez brv in obstrmel boš pred vhodom v glasoviti Robanov Kot, ki se razteza prav pod prepadi stene Ojstrice.

Kocbekov Dom na Korošici

Do njih prispeš po mehkih planinskih pašnikih zložno navzgor. Spotoma se oziraš nazaj na mogočne skale Raduhe, na desni obkrožata Kot strmi Strelavec in Grofička; ves čas ti poje bobneče svojo pesem hudournik Bela, mogočni smrekovi in macesnovi gozdovi učinkujejo blažilno na oko in živce. Pa že si prispel na planino, kjer ti postrežejo z mlekom in s smetano. Zdaj se dobro oprtaj; kajti pot se hitro dviga, ob robu majhnega slapiča te privede v steno; zdaj se vzpenjaš dobri dve uri v pravem skalnatem svetu, v strminah, skrbno zavarovanih s klini in z vrvmi. Ta pot je ena najlepših v območju Savinjske podružnice SPD v Celju.

Kolikor više stopamo, tem bolj se širi razgled. In ko je stene konec, pridemo na Moličko planino s staro Kocbekovo kočo, v kateri stanuje zdaj pastir, in z jubilejno kapelico. Vredno je stopiti do kapelice in tu zazvoniti s srebrnoglasnim zvoncem. Kapelica stoji tik nad robom Robanovega Kota; od nje je krasen razgled na ves Kot.

Od Moličke planine se v pičlih 20 minutah povzpemo do sedla, od koder se v vsej krasoti odpre planina Korošica. V ozadju se dviga ostroroba Planjava, ob desni objema vso planino mogočni masiv Ojstrice, ob levi pa odsekani Dedec.

Prav na robu, kjer prehaja planina v morda najlepši botanični vrt naše domovine — Petkove Njive — stoji naš novi Kocbekov Dom na Korošici. Mogočna stavba iz granita se zdi kakor trdnjava. Stoji na odličnem mestu, kjer se križajo najvažnejši prehodi v Savinjskih Alpah. S Kranjskega dospješ na

Korošico iz doline Kamniške Bistrice čez Presedlaj, ali pa čez dobro osedlanega Konja, preko katerega vodi pot na Dol in Veliko Planino. S Korošice vodi stara, znamenita pot pod Planjavo čez Sukalnik na Kamniško sedlo ali pa čez Škarje v dveh odcepkih v Logarsko dolino. V Savinjskih Alpah pač ni postojanke, ki bi se glede planinske važnosti mogla kosati s Korošico. Tamošnja prvotna bajtica, s kuhinjo, obednico in spalnico, je dobila pozneje prizidek, v katerem je bila od kuhinje ločena obednica in spalnica. Ko je Savinjska podružnica prevzela kočjo, jo je z velikimi stroški povečala in dozidala eno nadstropje. Poslopju je dala ime »Dom«, in sicer Kocbekov, po velikem zaslužniku.

Pa tudi ta prizidek ni zadostoval: Podružnica mu je z novim prizidkom in z adaptacijo preskrbela veliko obednico, štiri nove sobe, sobo za oskrbnika in razne udobnosti. Obednica in sobe bodo moderno opremljene. Sobe dobijo peči; saj postaja Dom velevažna zimska postojanka.

Od Velike noči dalje oskrbovan, nudi Dom prijateljem belega športa neomejenih možnosti še v času, ko po naših dolinah zorijo jagode.

Korošica je torej pripravna in privlačna za obisk poleti ali pozimi. Pojdite sami gor in pripeljite druge s seboj! H.

Valter Bohinec, K morfologiji in glaciologiji rateške pokrajine. (Posebni odtis iz »Geografskega Vestnika«, letnik XI. 1935.) — Pisatelj je porabil več časa, da je prehodil in vsestransko i osebno i po virih preiskal obsejno Rateško ozemlje, planincem in v zadnjih dveh letih vsemu svetu znano kot okrožje romantične doline Planice, z mogočnim Jalovcem v ozadju in z orjaško smuško skakalnico spredaj. Uspeh preiskav in študij je navedena zemljepisna monografija, ki jo je avtor opremil s preglednim zemljevidom tega ozemlja — njegova lastna risba — in s tremi slikami, ki služijo besedilu v pojasnilo.

V gorenjski Dolini je ravno ta pokrajina zanimiva (str. 100) zaradi dolinskega razvoja, glacialno (ledeniško) oblikovane okolice in antropogeografskih posebnosti. Razprava je, kakor kaže naslov, posvečena pred vsem prvima dvema vprašanjema. Naša Dolina je, kakor druge istokrajne velike doline (Vrata, Pišnica, Planica, Mangrška), tektonskega postanka, dočim so razne dolinice, posebno v Karavankah, nastale erozijsko. Stari nivoji, ki jih ljudstvo imenuje tipično »Planja«, »Ravne«, so mnogokje še vidni; najstarejši sega v višino povprečno 2330 m in poteka, večkrat planotast, od Mojestrovke čez Travniki, pod Jalovec, čez Spico v Koncu na Vevnico in na vzhodni greben Mangrta. Na Karavankah je najstarejši nivo v višini samo 1520 m (Petelinjek - Peč). Skupno je dr. Bohinec takih nivojev dognal 17; najnižji ima 910 m.

V ledeni dobi je bilo izhodišče ledenikov pri Trbižu; tam je bil led debel 900 m, v Planici 600 m. Ledeniki so doline preoblikovali in končno v njih zapustili morene (groblje). Trbiško-Savski ledenik je svojo čelno moreno odložil pri Radovljici; ohranjene so tudi čelne morene ledenikov od izhodih iz Julijskih stranskih dolin; v Mangrški dolini sta morenska nasipa zajezila Spodnje in Zgornje jezero; morenski nasip Trbiško-Savskega ledenika prereže pri Ratečah erozijsko strugo Trebiže. — Izvir Save-Dolinke v Strugah je drugoten (str. 113); tam udarja na dan vsa talna voda iz Planice; če je ob obilnem dežju pomuožena še z dotoki iz Karavank, se odteka tudi proti zapadu k porečju Ziljice: bifurkacija! Pravi izvir Save-Dolinke pa je v Planici sami, in sicer v slapu Nadiže. — V zvezi z morfologijo se razprava dotika tudi osnov za gospodarstvo. Vzporedno je v razpravi nabranih nekaj dobrih prispevkov za domače izrazoslovje.

Naše geografe čaka še mnogo dela, da bi sestavili za druge pokrajine take zaslužne monografije. Dr. J. T.

Josef Janeba, Horolezecká cvičení v Prachovských skalách 1930—1934. Průvodce pro horolezce a turisty, 1924—1934. Klub Alpinistů ČSL Praha k deseti-letému trvání. Cena Kč 29.— K desetletnici svojega obstoja je »Klub Alpinistů ČSL Praha« izdal to »plezalsko vadbico«, obsežno knjigo v veliki osmerki, s 111 stranmi zgoščenega teksta, 44 stranmi, ki so pripravljene plezalcu za vpisno mapo, in s priložo 39 listov s točno sto fotografskimi posnetki na umetniškem papirju ter končno s 16 kartografskimi skicami, vse pa tipografsko na vrhuncu tehnike. Res, užitek ti je, ko listaš po knjigi in se moraš sproti ustavljeni ob zanimivostih, ki ti stopajo pred oči in um spričo skladnosti v obliki in vsebini. Občudovanje zasluži avtor J. Janeba, ki je knjigo sestavil in risbe izvršil, kakor stoji v naslovu; on pa je tudi izvršil vse — vzpene. Je in ostane resnično.

da so nam Čehi tudi v planinstvu vzor in pobuda pri organizaciji in dovršeni doslednosti v izvajanju načrtov. V naše visokogorje Julijskih in Savinjskih Alp so pred tridesetimi leti uvedli programatično vzpenjanje in sestavno proučevanje; pomislimo le, da so nam oni (nepozabna imena Chodounsky, Prachensky, Cermak, Hlava ...) prav za prav odkrili Martuljkovo skupino in nam prvi sestavili pravi planinski vodnik »Slovinské Alpy« (1910). Zdaj skrbijo s čudovito doslednostjo za spoznavanje vsega, kar je planinsko, v lastni državi; z vsemi sredstvi vabijo rojake v domače planine, ki jih spretno predočujejo v taki luči, da se zdi, kakor bi v njih planinec mogel doživljati iste učinke, kakor v alpskih orjakih. Tak patriotizem, zgrajen na trudopolnem delu in vestnem studiju, res imponira. Je pa tudi uspešen, ker zbujajo in goji samozavest o lastni moči in samobitnosti.

Kaj so Prachovske skale? Blizu Jičina je vas Prachov in tam je skupina peščenčevih skal, posejanih ena poleg druge; mnoge so tudi zrasle ali celo vrasle medsebojno v fantastičnih formacijah. Na gledalca učinkujejo tem bolj, ker se, strme in gladke, dvigajo iz nižinskih gozdov, travnikov; višina se jim meri le po — desetinah metrov. Mnogoštevilna družba »turncev« je to, zato se tudi po večini imenujejo »věže« (>věž« = stolp), n. pr. Čertova věž, Divčí věž, Zelená věž, Sluneční věž, Císařská věž itd.; drugi turnci se imenujejo po posebni obliki, n. pr. Obelisk, Orel, Mních, Slon, Želva, Kladivo, Hlava, Zub, Velbloud, Pik. Takih turncev imamo mi v svojih planinah gori na raznih podih, stenah, grebenih, razih dovolj, a naši planinci gredo ali plezajo mimo, oz. preko njih sporedno na svojih celotnih planinskih turah; a samostojno je v našem planinstvu uveljavljen le znani Šmarnogorski »Turnec«. Vsa Janebova knjiga pa je posvečena vzponom na take turnce, ki tvorijo Prachovske skale. Celih 86 takih turncev je v knjigi ne samo naštetih, ampak z vsestranskimi vzponi predelanih; ker so si plezalci pri vsakem turncu izbrali vse možne smeri, je v knjigi opisanih, deloma tudi vrisanih 550 vzponov. Radi verjamemo avtorju, ako z zadovoljstvom ugotavlja, da so zdaj v teh »skalah« vsi plezalski problemi rešeni...

Strmimo ob železni doslednosti in vztrajnosti teh plezalcev, ki bi jih pri tem mi z ozirom na dimenzionalno neznatni objekt planinskega udejstvovanja skoraj ne imenovali planince. A s spoštovanjem zremo na njih globlji namen, da z dejstvom kažejo na pomembnost teh »skal« za domovino in rojake ter da so hoteli sami izvršiti vse možne vzpone kot prvenstvene, preden pridejo drugi narodi, ki so se res že pojavljali. Pa tudi s strokovno plezalnega stališča se nikakor ne sme podcenjevati delo teh plezalcev v onih miniaturnih gorah. Treba je le pogledati številne in skrbno izbrane slike z navpičnimi gladkimi stenami, z opasnimi previsi, zagvozdami, kamini, komaj vidnimi poličkami, a povsod v skalo kar prilepljene ali v žlebu razkoračene, z vrvjo zasigurane plezalce, da takoj priznamo resnost, veščost, opasnost, previdnost; res, merilo za to niso potrebne samo več sto in tisočmetrske vzpetine. Seveda, planinski užitek more biti po vzponu na tak turnček le v ideji.

Realno razlago za tako podrobno delo plezalcev in za nastanek knjige nam daje njen naslov sam: plezalnemu vežbanju je namenjena — zares ogromna vadnica! Mi imamo eden turnce, tam jih je 86 — dovolj prilik za zrelostni izpit.

V zunanjem oziru pa je jasno, da je zamisel tako obsežne in drago opremljene knjige mogla dospeti do izvedbe le v prepričanju, češ, našla bo dovolj odziva, t. j. ker je dosti pristašev plezalstva. In zopet nas pouči knjiga, da je izšla ob desetletnici obstoja »Kluba alpinistov«, ustanovljenega l. 1924; alpinisti pa so pri Čehih isto ko naši alpinisti. Da se je ta struja pri njih tako razširila, se nam zdi naravno, ker vemo, da so češki planinci pri nas nastopali kot plezalci že tedaj, ko so kot člani Češke podružnice SPD zahajali v naše planine. To smer so zasledovali kajpada tudi v lastni državi; ker pa je plezanje brez vaje opasno in more zahtevati tragičnih žrtev — take so zadele tudi Čehi — so se pač hoteli izvežbati in jim je preizkušeni Janeba določil primerno vežbališče s točnim priročnikom. V uvodnem članku pa g. Janeba z živo besedo, včasih tudi z vedrim humorjem, ponazorjuje, kako vlogo on odmerja svojemu »alpinizmu« napram splošnemu planinstvu.

»Alpizem«? Knjiga prav za prav piše in sklanja: alpismus, alpismu itd. (gl. str. 7), pojasnjuje pa besedo v posebnem sestavku »Alpismus a naše Skály«, ki mu je na čelo postavljeno geslo: »Alpismus jest duší turistiky, turistika jeho

telem« (str. 5). Enotne mednarodne terminologije za glavne pojme v planinstvu še nimamo — vsak narod si jo izbira po svoje — in ne vedno dosledno — pri naši knjigi je, če stvar prav razumemo, točno opredeljen le pojem alpinizma, t. j. nekako našega plezalstva — »strmega« planinstva; njemu nasproti stoji splošna turistika, ki pa se vmes imenuje tudi »horolezectvo«. Janeba razmotriva o pomenu in namenu i enega i drugega planinarjenja, nekako z istimi razlogi, kakor jih slišimo povsod, kjer se pojavljata obe struji (hazardiranje z življenjem, sportno tekmovanje, estetski in čustveni užitki); odločitev s točno definicijo pa avtor odklanja, češ, da je nemogoča; a ves spor zaključuje s pametnim pozivom na planince: »Kartja v gore pojdite! Tam se bomo sporazumeli.« V stvari je kajpada pristaš alpinizma; logično pa mu je, da je alpinist tudi turist (turist v pomenu, kakor je bil pri nas domač v začetku našega planinstva).

V knjigi so v posebnem poglavju tudi končno določena in uvedena domača češka imena za vse »skale«. Praktična za posetnike je navedba vseh pristopnih cest in potov ter izhodišč, dobro bodo ti podatki služili jugoslovanskim planincem, kadar bodo — in upamo, da še bodo — posetili te zanimive turnee.

Dr. Jos. Tominšek.

REVije, KI JIH PREJEMA SPD V ZAMENO ZA »PLANINSKI VESTNIK«.

1. Club Alpino Italiano: Rivista Mensile. Administracija: Roma, Corso Umberto 4.

2. Les Alpes, Revue du Club alpin Suisse. Administracija: Comité Central du C. A. S. Baden Argovis, Bahnhofweg.

3. Butlletí del Centre excursionista de Catalunya. Administracija: Barcelona, Carrer del Paradís 10.

4. Deutsche Alpenzeitung. Bergverlag Rudolf Rother, München 19.

5. Krasny Slovenska: Časopis KČST. Věnovany Turistike. Administracija: Stari Smokovci v Tatrách.

6. Hrvatski Planinar, glasilo HPD v Zagrebu.

7. Turistak Lapja. Admin.: Budapest IV, Aranykez-utca 6.

8. Die Karpathen. Jahrbuch des Karpathenvereines. Administracija: Kersmark ČSR, Hauptplatz 86, I.

9. Österreichische Touristen-Zeitung. Administracija: Wien I., Bäckerstrasse 3.

10. Berg und Skie. Zeitschrift des Alpenvereines Donauland. Administracija: Wien VIII., Langeasse 76.

11. Österreichische Alpenzeitung. Organ des Österr. Alpenklubes. Administracija: Wien VI/I., Getreidemarkt 3/II.

12. Priroda. Popularni ilustrovani časopis. Administracija: Zagreb, Buočnjeva ulica 27.

13. Der Lichtbildner. Administracija: Wien VII., Richtergasse.

14. Toerisme. Organ vanden Vlaamschen Toeristenbond. Administracija: Antwerpen. Paardenmarkt 70.

15. Peñalara, revista ilustra de alpinismo. Administracija: Madrid, Apartado 720.

16. Bollettino della R. società geografica Italiana. Administracija: Roma, Villa Celimontana.

17. La Montagne, revue du Club alpin français. Administracija: Paris 8 e 7, Rue La Boétie.

18. Revue Alpine, Section Lyonnaise du Club Alpin Français. Administracija: Lyon, 38 rue Thomassin.

19. Der Bergsteiger, Wien VII., Kandlgasse 19/21.

20. Giovane Montagna, rivista mensile di vita alpina. Administracija: Torino, Via G. Verdi 15.

21. Letopis Matice Srpske. Izdaja Matica Srpska u Novom Sadu.

22. Le Alpi Orobiche, bollettino mensile del Club Alp. Italiano, sezione Bergamo. Administracija: Bergamo, Piazza Dante 2.

23. Ekdromika. Administracija Athenes, Kleob Dentrinon.

24. To Vouno, ekdose elleniku oreibatiku syndesmos. Administracija: Athenes, 4 Rue du Stade.

25. Ferijalac. Administracija: Beograd, Trgovačka akademija.

26. Šumarski list. Administracija: Zagreb, Vrkošinovićeve 2.
27. Galerija, mjesečnik internacionalne umjetničke fotografije. Administracija: Ivanac.
28. Naša pota. Administracija: Ljubljana, poštni predal 114.
29. Turistički Lloyd. Administracija: Beograd, Knežev spomenik 5.
30. Trail and Timberline. Administracija: Colorado, under the Act of March 3, 1879.
31. Sokolska prosveta. Novi Sad, Kralja Aleksandra ulica 7.
32. Nos Montagnes, organe du Club Suisse de femmes alpinistes. Administracija: Zürich 7, Hittingerstrasse 34.
33. Ljubljanski Zvon. Administracija: Ljubljana, Knjigarna tisk. zadr.
34. Dom in Svet. Administracija: Ljubljana, Jugoslovanska knjigarna.
35. Omladina. Administracija: Ljubljana, Narodna Odbrana.

(Dalje prih.)

RAZGLEDE PO PLANINSKIH ČASOPISIH.

Die Alpen (Les Alpes — Le Alpi), mesečnik Švicarskega alp. kluba. — **Januar 1936:** Marcel Kurz: Himalaja 1933-35. Po svoji monografiji o Olimpu in drugih spisih znani avtor podaja pregled v l. 1933 do 1935 izvršenih tur v Himalaji. Spis je nadaljevanje članka, ki ga je Kurz objavil v isti reviji od julija do septembra 1933 in ki je pod naslovom »Odkrivanje Himalaje« obravnaval pregled vseh odprav v tem gorovju do l. 1932. Zelo pregledni in poučni članek je opremljen z lepimi slikami in s kartografskimi skicami. — Gorske ture iz okolice Zermatta: Hans Fritz von Tscharnher objavlja spomine na dovolj težke vzpone: Greben Mischabel—Täschhorn—Domjoch—Dom, severni greben Weißhorna in greben Gabelhorna. — Posetnik Zermatta v 17. stoletju, C. E. Engel, piše o gorskih pohodih kraljevega francoskega kartografa Nikolaja Sausona, ki je izdelal za takratne razmere in stanje kartografije dovolj točno karto Švice itd. — Eno leto pri Eskimih v vzhodni Grenlandiji: Avtor članka M. Perez, ki ga je zaradi etnografskih in antropoloških študij odposlal v Grenlandijo etnografski muzej v Parizu, poroča o poti in poletnih planinskih turah v tej zemlji. — Med drobnimi vestmi je zanimiv prispevek o vzpenjalnih pripravah kot reševalnih sredstvih in predlog, naj se uvedejo močne dvojne piščalke za signaliziranje nezdov v gorah. — **Februar 1936:** Robert Hitz: Gorski pohodi v Mehiki, vzpon na Ixtaccihuatl (Bela žena) 5250 m, na Citlatépetl (Zvezdna gora) 5590 m (z lepimi slikami). — Sneg in plazovi (Rudolf Streiff). Teoretična razmotrivanja o vrstah snega in raznih plazovih. — Zimski vzpon na Piz Morteratsch. — Nove plezarije v Tessinu. — V Uraneških Alpah. — Südlenzspitze, Nadelgrat. — Prvenstvena tura v Patagoniji, Tronador 3471 m (dr. F. Machon). — Med drobnimi vestmi: † Prof. dr. Ernst Walder, spominski spis v počastitev lani umrlega švicarskega alpinista in pisatelja, ki je bil med drugim od 1893—1918 urednik alp. revije »Alpina«. — **Marec 1936:** Lorenz Saladin poroča o svoji odpravi na Pamiir (1935), kjer se je v tako zvani skupini Turkestan povzpел na Pik Zinn (4700) po severni steni, na Pik Granit (5308 m) itd. Krasne slike spominjajo na Kavkaške gore. — Zimski vzpon na Piz d'Ela (3340 m). — Nove ture v Bernskih Alpah. — L'Aiguille de la Republique (3305): Plezalni vzpon na silno težki rogelj v Švicarsko-francoskih Alpah. — Gorski pohodi v Korziki (popisuje F. Marmillod). Vzpon na najvišji vrh Korzike M. Cinto (2710 m), Paglia Orba (2523 m), Capo Tafonato (2343 m) itd.

Dr. A. B.

Alpinisme (tromesečnik visokogorske skupine — Le Groupe de Haute-Montagne, franc. alp. kluba), izdaja za l. četrtletje 1936. — Prva francoska ekspedicija v Himalajo. Po 88 inozemskih ekspedicijah, nemških, avstrijskih, britanskih, holandskih, italijanskih in švicarskih, se je napotila sedaj 1. francoska odprava v najvišje pogorje sveta. Njen cilj je Hidden Peak (8068 m) v Karakorumu. Ker kljub vsem naporom še ni osvojen noben vrh nad 8000 m, spremlja ta francoski poskus vsa planinska javnost z velikim zanimanjem. — Severna stena Tour Carrée de Roche Méane. — Anketa 1935. — Revija je lani postavila francoskim alpinistom razna vprašanja in objavlja zdaj zadnji del odgovorov; tako n. pr. na vprašanje: Vaš najsilnejši občutek (doživljaj) v gorah? itd. Nekatere izjave so zanimive; n. pr.: »Alpinizem je kljub vsemu igra, prijetnost življenja, njega odličan okras, nikdar pa njega cilj.« Ali izrek Pija XI.: »Človek se ne sme vedoma

izpostavljati resnični nevarnosti; kdor podleže v gori, je premaganec, lahko ga pomilujemo, nikdar pa ga ne moremo občudovati.« Itd. — Nove ali izredne ture v l. 1935: To poglavje je prav za prav glavno (obsega 30 strani); obravnava glavne prvenstvene vzpone v omenjenem razdobju, tako n. pr. slovito severnozpadno steno Civette (prvi francoski opis prehoda) v Dolomitih, zapadno steno Schreckhorna itd. — Način, kako so v tej reviji registrirani kratko, a pregnantno prvenstveni vzponi, ter kako so grafično in fotografično prikazani, bi bil priporočljiv tudi za »Planinski Vestnik«.

Dr. A. B.

La Revue du Ski, uradno glasilo francoske smučarske zveze (Fédération française de Ski.) — J a n u a r 1936: Opazovanja in sprehodi v okolici Monte Dore (Auvergne). — Smučanje v Avstriji. (Avtor Leo Roonberg opisuje smuške poljane v območju Wilder Kaiser, Kitzbühel, Radstädter, Tauern, Großglockner itd.) — Smučarske postave; Hermann Gradner, avstrijski prvak. — Sinovi snega (ocena knjige Jacquesa Dieterlena). — Teoretična (matematična) razmišljanja o skokih. — F e b r u a r 1936: Ob prvem snegu v Garmischu (slika priprave v stadionu za zimsko olimpijado in splošne vtise). — Smuka na 4. zimski olimpijadi (Etienne Favre): Avtor prerokuje zmago Skandinavcem. — Metoda Arlberška: André Tournier poroča, da alp. smučarska metoda Hannesa Schneiderja (arlberška šola) ni več edina in neoporečna, ter ji zoperstavlja francosko metodo Tonyja Durcia. — Kako bodo snemali film zimске olimpijade: Walter Bing pripoveduje, kako Hans Ertl, znani predavatelj in alpinist, ki se je udeležil Dyrhenfurtove filmske odprave v Karakorum in Grenlandske ekspedicije (o vsem tem je opetovano pri nas predaval), med 60 metriskim skokom snema svojo okolico; film kaže to, kar vidi skakalec med skokom. — Neznani Beaufortain (hrbovje, ki ga na jugu omejuje Izera, na zapadu in severu dolina d'Arly); opisi vzponov in spustov v tem odličnem, a še nepoznanem smučarskem kraju. — Pierre de la Chapelle razpravlja o raznih načinih ocenjevanja smuških tekem. — M a r c 1936: Oficielni rezultati tekem na zimski olimpijadi 6.—16. febr. 1936 v Garmisch-Partenkirchenu: Že znani uspehi Slovencev na teh tekmah so, opazovani v okviru celote, zelo zadovoljivi. — Interview s Hannesom Schneiderjem o »borbi med šolami«: Zanimiv razgovor z znanim prvakom in utemeljiteljem avstrijske alpske smuč. šole, H. Schneiderjem, o borbi, ki jo vodi proti njemu in njegovemu smučskemu sistemu Tony Durcia. — Francoske (smuške) zmage v Švici. — A p r i l 1936: Številka je posvečena mednarodnim tekmam za prvenstvo Francije v Chamonix-Mont Blanc od 20.—26. febr. 1936; dva članka podrobno navajata in ocenjujeta rezultate v vseh panogah tekme, en članek govori o visokošolskem smučarskem prvaku Francije Louis Agnel-u; sledi poročilo o tekmah v slalomu in spustu Fis-e v Innsbrucku (21.—22. febr. 1936) ter poročilo o XXX. narodno-švicarski smuški tekmi.

Der Ski. (Obenem zimski šport.) Službeno glasilo avstrijske smuč. zveze, izhaja mesečno dvakrat. Pred nami leže številke od 1. nov. 1935 do 30. aprila 1936 (1.—10.). — Iz 1. zvezka bi bilo omeniti poročilo o zborovanju avstr. poklicnih smuč. učiteljev 5. in 6. okt. 1935, v katerem se poudarja, da avstrijski učitelji vodijo med svetovnimi smuč. učitelji in da se smučanje po avstrijski (t. j. Hannes Schneiderjevi) metodi poučuje zadnja leta v Franciji, Italiji, Romuniji, Španiji, Alžiru, Ameriki in Avstraliji, kjer so imeli tečaje avstrijski smuč. učitelji. — Omeniti bi bilo še naslednje zanimivejše članke: 30 let ÖSV (Österr. Ski-Verband); obravnava zgodovino in delo avstr. smuč. zveze ob 30 letnici obstoja (št. 2). — Smuč. mojstrstva 1936 v Ichlu (št. 3). — Športno poročilo 1934/35, iz katerega izhaja, da so Avstrijci v tem razdobju dosegli izredne uspehe doma, v mednarodnih tekmah, kakor tudi v inozemstvu (v Bolgariji, na Ogrskem, v Ameriki itd.). — Sneg, smuka in fotografija (št. 4). — Pravila za ocene v Garmisch-u (št. 6). — Fiskartorpet (domovina nordijskega znanstvenega raziskavanja o smučanju in smučeh) (št. 7). — Tehnika in taktika na smuč. turi (št. 9). — Kritika Fis-inih tekem v Innsbrucku. — Poletni smučarski izlet v Kavkaz (dr. A. Hromatka, Dunaj): avtor je v družbi dveh tovarišev v času od 10. do 28. avg. 1935 napravil izlet z Dunaja preko Moskve v Nalčik ter se povzpел na smučeh na Elbrus in Kazbek; skupni stroški za vsakega posameznega člana so znašali okrog 650 šil. (5850 Din). — Ocena sloga pri skokih. —

Časopis izhaja samo pozimi in je z 10. številko koncem aprila letnik zaključen.

Dr. A. B.

Deutsche Alpenzeitung (izdaja Bergverlag Rudolf Rotter v München-u). Január 1936. Doline okrog Piz Tasna (v Silvretti). — Fritz Schmitt: Svetovni problemi planincev. Avtor podaja kratko zgodovino vzponov na najvišja gorovja sveta, našteva sedemstisočake v Aziji in Ameriki, ki so že zavzeti, se peča z opisom težavnih prvenstvenih tur v Kavkazu (Užba!) in v Afriki (Kilimandžaro), omenja Aconcagua in nje alpinistično zgodovino, prehaja na Alasko (Mount St. Elias 5500 m, Mt Mac Kinley 6187 m) in obravnava končno pregledno glavne vrhove Himalaje (Mount Everest 8840 m, Kančenzenga 8600 m, Nanga Parbat 8190 m) in zgodovino ekspedicij in poskusov na teh vršacih. Pisatelj zaključuje članek s prepričanjem, da bodo morda že letos, vsekakor pa v kratkem, drzni planinci res osvojili najvišje vrhove sveta. — Klima in oblikovanje tal: Rudolf Kargl razmotriva, kako učinkujejo temperatura, vlaga zraka, oblaki in padavine na oblikovanje zemeljske površine. — Uvodoma krasna barvasta slika Grandes Jorasses. — Februar 1936: C. I. Luther: Werdenfelška smučarska pokrajina. Znani zimskošportni pisatelj pripoveduje o zgodovini razkritja smučkega sveta v okolici Garmisch-Partenkirchena in Zugspitze ter opisuje posamezne lepe smučke izlete in vzpone v tem področju. — Garmisch-Partenkirchen danes in nekdaj (z odličnimi posnetki!). — Kavkaz 1935 (Adolf Göttner). Opis vzponov na Elbrus, Dichtau in Kazbek. Sledi članek Ludviga Schmadererja o drugem prekoračenju obeh vrhov Užbe: odlični opisi, težki, deloma nevarni doživljaji, krasne podobe! Naslovna slika v tem sešitku predstavlja barvasto reprodukcijo prepadne stene pod južnim vrhom Užbe. — Marc 1936: Ves zvezek obravnava ženo v gorah. Hedvika Auer piše v članku: Žena kot planinka o higijeni in telesnem vežbanju žene pri planinarjenju in o psihologiji žene-planinke. — Velike alpinistke nekdaj in sedaj. Bernhart Chr. Mosl podaja zgodovinski pregled znamenitih ženskih postav v alpinizmu od Henriette d'Angerville, ki se je kot prva žena l. 1838 povzpela na Montblanc, pa do Eleonore Noll Hasenclever, »najboljše planinke sveta« (kakor so jo imenovali Angleži), in Hettie Dyrhenfurth, znane iz vzponov na Himalajske vršace. — Žena, ki vrši svoj poklic v gorah (kmetica, planšarica, nosilka). — Žena v skali in ledu. V tem članku so kratko opisane nekatere skrajno težke prvenstvene ture, ki so jih vodile in izvedle žene. Eno poglavje nosi nadpis »Špik od severa«; tu je omenjen poskus Ane Escherjeve iz l. 1925 (v družbi Dibone); nato sledi stavek: »Jugoslavija je lahko ponosna na svoje planinke.« Paula Jesih je od 9. do 13. avg. 1929 samostojno zmagala veliki »skalaški stebel« v severni Triglavski steni in ga. Debelakova je izvedla v Julijskih Alpah številne, skrajno težke prvenstvene vzpone: 5. in 6. sept. 1926 je preplezala v družbi Tominška severno steno Špika v navpični smeri; enakovredno dejanje predstavlja prvenstveni vzpon preko 800 m visoke severozapadne stene, ki ga je izvršila v družbi Deržaja in Žumra v poletju l. 1931 (poleg članka je skica obeh vzponov). — Žena v smučarskem športu. (C. I. Luther.) Kratka zgodovina ženskega udeleževanja v smučanju od l. 1555 dalje in pregled tekmovalk in odličnjakinj na današnji stopnji razvoja (Leni Riefenstal, Gerda Paumgarten, Christl Crantz). — Sklepni članek prinaša spomin na »nevesto Montblanca«, Henriette d'Angerville, izpod peresa Charles Gosa. Odlične ilustracije izpopolnjujejo tehtnost in bogato vsebino te izredno zanimive številke. — April 1936: Zakaj teko ledeniki (Hanns de Haas)? — Zimski pohod v planine. Avtor opisuje težaven vzpon na Zugspitze preko »Höllentalfanke«. — Pomladna plezarija v Bavarskem predgorju (jugovzhodna stena Kampenwand), piše Adolf Göttner. — O imenu »Tauern«. Etimološka študija, ki vodi avtorja K. F. Wolffa do zaključka, da deblo »taur« pomenja »goro« in da je beseda azijskega izvora. — Vignemale, najvišji vrh v francoskih Pirenejih (3298 m). — Nemška narodna imena planinskih cvetlic (Heinrich Marzell) s krasnimi slikami mešenikeca (avriklja), murke in špajke, ki so povzete po lani izišli knjigi Annemarie Fossel: »Blumen der Berge«. — Hakutosan pozimi. Kenji Takahashi piše o vzponu na imenovani vrh (2743 m) in nekatere druge višine na Koreji.

Dr. A. B.

»Foto Revija, Mesečnik za sve grane fotografije.« V 5. številki je posebno zanimiv članek o prvih početkih umetniške fotografije pri nas, poleg važnih strokovnih spisov in lepih, vseskozi domačih slik. Poluletna naročnina je 25 Din; naročnikom se na željo pošlje ena številka na ogled. (Naslov: Foto Revija, Zagreb, Dalmatinska 6.)

Zahtevajte povsod odlično in ceneno

IZDELEK: INDUSTRIJA MESNIH PROIZVODA, ZAPREŠIČ
(pri Zagrebu) - Telefon 4 — **ZAHTEVAJTE CENIK šte. 19**

Izdanja

Osrednjega društva S. P. D.

Album planinskih slik »Iz naših gora«
cena Din 40.—

Dr. H. Tuma: Terminologija Julijskih Alp
cena Din 15.—

Dr. B. Breclj: Prva pomoč v nezgodah
cena „ 12.—

M. M. Debeljakova: Plezalna tehnika
cena „ 15.—

M. Badjura: Sto izletov, cena za člane „ 20.—

Zemljevidi:

Julijske Alpe, izdaja 1936, cena Din 5.—

Kamniške in Savinjske planine, cena „ 5.—

Karavanke, cena „ 5.—

Škofjeloški okoliš, cena „ 6.—

Zasavje, cena „ 2.—

*** Naročajte navedene publikacije in zemljevide v pisarni
Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Aleksandrova 4/1**

JUNIJSKI IZLETI

v planinske postojanke Osrednjega društva S. P. D.

Erjavčeva koča: Z vlakom Ljubljana—Kranjska gora, odtod avtomobilska cesta do Ruske kapelice, dalje peš 1 uro, iz Kranjske gore peš 3 ure do koče, v njej 13 postelj, 24 skupnih ležišč, ture na Mojstrovko, preko Slemenca v Rateče.

Aljažev dom: Z vlakom Ljubljana—Mojstrana, mimo slapa Peričnika 3 ure; v domu 47 postelj, 28 skupnih ležišč, ture na Triglav, Škrlatico etc.

Staničeva koča: Visokogorsko smučanje, iz Mojstrane preko Zgornje Krme 7 ur, koča stalno oskrbovana, smuške ture in izleti na Rjavino, Cmir, Urbanovo špico.

Spodnja koča na Golici: Z vlakom Ljubljana—Jesenice, mimo Sv. Križa v Sp. kočo 2 in pol ure (narcisno polje), povratek na vrh ter preko Rožce na Jesenice, prehod v Avstrijo. — Stalno bivanje, pensijon dnevno od Din 45.— do 60.—. Ture na Stol etc.

Orožnova koča: Vlak Ljubljana—Bistrica-Boh. jezero, do koče 3 ure, vzpon na vrh Črne Prsti eno uro, povratek mimo Malnarjeve koče, ture proti Voglu ter preko Bašelj-skega sedla v Krekovo kočo.

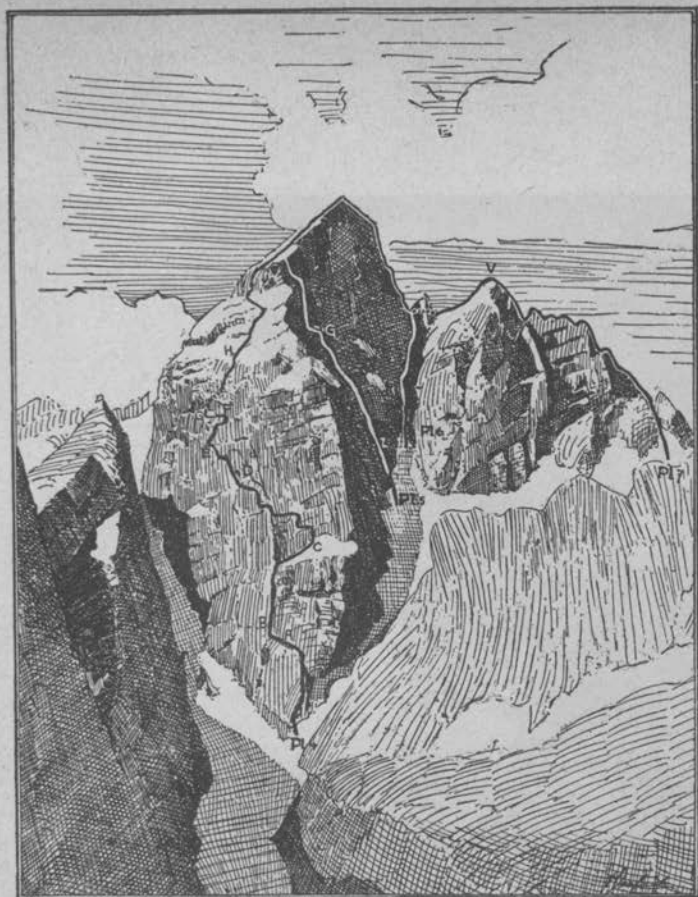
Krekova koča: Vlak Ljubljana—Škofja Loka, avtobus Železniki, vzpon do koče 2 uri, povratek na žel. postajo Nomenj 3 ure.

Dom na Krvavcu: Avtobus Ljubljana—Cerklje, vzpon mimo Sv. Primoža 3 ure; vlak Ljubljana—Kamnik, vzpon 4 ure; v domu 11 postelj, 20 skupnih ležišč, ture v Kamn. planine.

Koča na Veliki Planini: Vlak Ljubljana—Kamnik, do koče 4 ure mimo Pasjih peči, skozi dolino Konjske 2 uri, prehod preko Dola v Kamniško Bistrico, ture preko Konja na Korošico itd.

Koča na Kamniškem sedlu: Vlak Ljubljana—Kamnik, avto do Doma v Kamniški Bistrici, vzpon 3 ure, središče vseh tur v Kamniških in Savinjskih Alpah, prehod na Okrešelj eno uro, v Logarsko dolino, povratek z avtobusom v Ljubljano.

Cojzova koča: Vlak Ljubljana—Kamnik, avto do Doma v Kamniški Bistrici, vzpon mimo Žagane Peči 3 ure, tura na Grintavec ter ostale vrhove Kamniških planin, prehod na Krvavec.

Brez dobrega vodnika ne v planine!

„**Naš alpinizem**“ Vam bo zvest tovariš in dober svetovavec na vseh turah. Poleg točnega opisa vseh dosedaj izvršenih vzponov v naših planinah, najdeš tu vse narise posameznih smeri, kakor je razvidno iz gornje skice. Kar je nemškimi planincem „Hochtourist“, to je nam „Naš alpinizem“ — zato nikamor brez te prepotrebne knjige!

Knjigo razpošilja po povzetju Turistovski klub Skala v Ljubljani, dobite jo pa tudi v vseh knjigarnah po ceni Din 65—. Poleg tega ima klub na zalogi tudi dr. Tumov zemljevid „**Triglav-Škrlatica**“ in knjigo „**Pomen in razvoj alpinizma**“.